

Západočeská univerzita v Plzni

FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

ROZHODNUTÍ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

Michal Škadra

Plzeň, 2014

Západočeská univerzita v Plzni

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra trestního práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

ROZHODNUTÍ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

Michal Škadra

Studijní program: Právo a právní věda

Studijní obor: Právo

Vedoucí práce: JUDr. Josef Baxa

katedra trestního práva

Fakulta právnická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň, 2014

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vytvořil zcela samostatně s využitím literatury a zdrojů informací vyjmenovaných v níže uvedeném seznamu.

V Plzni dne 28. března 2014

.....
Michal Škadra

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval vedoucímu diplomové práce panu JUDr. Josefu Baxovi, a to za odborné vedení, cenné rady, trpělivost a připomínky, kterými přispěl k jejímu vypracování.

Obsah

Úvod.....	9
1 Pojem a účel rozhodnutí v trestních věcech:	10
2 Základní zásady trestního řízení a jejich dopad na rozhodnutí	13
2.1 Zásada zákonného procesu.....	13
2.2 Zásada presumpce nevinny	14
2.3 Zásada materiální pravdy	14
2.4 Zásada rychlosti řízení	15
2.5 Zásada volného hodnocení důkazů	16
2.6 Zásada obžalovací	17
2.7 Zásada veřejnosti.....	18
2.8 Zásada ústnosti a bezprostřednosti.....	19
2.9 Právo na obhajobu.....	19
2.10 Ne bis in idem	20
3 Základní druhy rozhodnutí dle trestního řádu:	23
4 Rozsudek	24
4.1 Obecné náležitosti	24
4.2 Výrok o vině.....	26
4.3 Výrok o trestu.....	29
4.4 Výrok o náhradě škody, náhradě nemajetkové újmy v penězích a k vydání bezdůvodného obohacení (dále jen náhrada škody).....	31
4.5 Výrok o ochranném opatření.....	32
4.6 Odůvodnění rozsudku	32
4.7 Odůvodnění výroku o vině.....	34
4.8 Odůvodnění výroku o trestu.....	35
4.9 Odůvodnění výroku o náhradě škody, náhradě nemajetkové újmy v penězích nebo k vydání bezdůvodného obohacení (dále jen škoda).....	36
4.10 Výrok o uložení ochranného opatření	37
4.11 Poučení o opravném prostředku.....	37
4.12 Usnášení senátu, vyhlášení, vyhotovení a doručení rozsudku	38
4.12 Právní moc a vykonatelnost rozsudku.....	39
5 Usnesení	41
5.1 Usnášení, vyhlášení, vyhotovení a oznámení usnesení.....	42
5.2 Právní moc a vykonatelnost usnesení	43
6 Trestní příkaz.....	45
7 Rozhodnutí svého druhu.....	48
7.1 Obžaloba a návrh na potrestání	48
7.2 Příkazy a nařízení	49

7.3	Příkaz k zatčení	49
7.4	Příkaz k zadržení	50
7.5	Odnětí věci	50
7.6	Příkaz k domovní prohlídce	50
7.7	Příkaz k osobní prohlídce	51
7.8	Zadržení zásilky	51
7.9	Záměna zásilky.....	51
7.10	Sledovaná zásilka	52
7.11	Odposlech a záznam telekomunikačního provozu	52
7.12	Příkaz k zjištění údajů o telekomunikačním provozu	52
8	Rozhodnutí ve věci v rámci některých zvláštních způsobů řízení dle hlavy dvacáté trestního řádu.....	54
8.1	Řízení proti uprchlému.....	54
8.2	Narovnání	56
8.3	Dohoda o vině a trestu.....	57
9	Srovnání se zahraniční právní úpravou	59
10	Úvaha de lege ferenda	62
	Závěr.....	63
	Resumé	65

Úvod

Tématem této diplomové práce je „Rozhodnutí v trestním řízení“. Chtěl bych v této práci postupně vyložit jednotlivé základní formy, kterými orgány činné v trestním řízení v rámci trestněprávního procesu rozhodují, zejména ve věci samé, jejich zákonem požadované náležitosti a za jakých podmínek tak činí. Důraz budu klást na prvoinstanční rozhodnutí soudu, zejména rozsudek, jeho výrok, odůvodnění a trestní příkaz, neboť ty by měly být, vzhledem k požadavku profesionality a odbornosti rozhodujícího orgánu, nejzásadnějšími rozhodnutími trestního řízení, a také by měla být těžištěm trestního řízení. Zvolené téma je poměrně obecného rázu, proto se domnívám, že diplomová práce svým rozsahem nepostačuje k tomu, abych mohl kvalitně zpracovat všechny druhy rozhodnutí v trestním řízení tedy i rozhodnutí v rámci opravného řízení, rozhodnutí vyšších soudů a všechna rozhodnutí státního zastupitelství a policejních orgánů vydávaná v rámci trestního řízení. Doufám, že po přečtení této práce, se bude nejen právní profesionál schopen orientovat v základních formách rozhodnutí soudu a státního zastupitelství a bude chápat, co vůbec rozhodnutí, jako obecný právní pojem, znamená. V úvodu této práce se také zmíním o obecných principech a zásadách, které mají vliv na rozhodnutí vydávaná v rámci trestního řízení, zejména na rozhodnutí soudu. V rámci této práce také stručně pojednám o některých rozhodnutích v rámci tzv. zvláštních způsobů řízení, ovšem nikoliv o řízení ve věcech mladistvých, protože to je také téma na samostatné zpracování.

1 Pojem a účel rozhodnutí v trestních věcech:

Rozhodnutí je, v obecné právní terminologii, individuální právní akt, akt aplikace práva v dané konkrétní věci. Jedná se o autoritativní rozhodnutí o konkrétních právech a povinnostech adresátů tohoto rozhodnutí. V rámci účinků, která tato rozhodnutí vyvolávají, rozeznáváme akty konstitutivní a deklaratorní. Prvně zmíněný, tedy konstitutivní akt aplikace práva, má právní důsledky odpovídající vzniku, změně či zániku subjektivních práv a povinností adresáta, působí ex nunc (od nyní). Deklaratorní akt pouze konstatuje (deklaruje) existenci, či neexistenci určitého právního vztahu, působí ex tunc (od tehdy).¹ Dále se dají rozhodnutí dělit na rozhodnutí ve věci samé a rozhodnutí procesní povahy. Rozhodnutí ve věci samé, někdy též nazývané meritorní rozhodnutí, je smyslem, vyvrcholením celého řízení. Typickým, avšak nikoliv jediným rozhodnutím meritorní povahy, jak vysvětlím dále, je rozsudek. Rozsudkem se vždy rozhoduje ve věci samé. Rozhodnutí procesní povahy mají vliv na průběh řízení a tím také na rozhodnutí v meritu věci, na správnost a zákonnost takového rozhodnutí. Většinou má procesní rozhodnutí v trestním řízení formu usnesení.

„Rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení jsou procesní úkony, kterými orgány činné v trestním řízení vyjadřují svá zjištění, respektive výsledky svých zjištění, a stanoví závazný způsob řešení určitých procesních otázek, procesních postupů, procesních situací. Představují individuální akty aplikace práva, jimiž orgán činný v trestním řízení jménem státu zakládá práva nebo povinnosti nebo konstruuje existenci nebo neexistenci právně významných skutečností.“²

Jedná se o autoritativní, jednostranný a právně vynutitelný projev vůle státního orgánu, což ovšem zajisté neznamená, že by šlo o projev libovůle, naopak, celé trestní řízení je plně ovládáno zásadou zákonnosti. V samotné Ústavě České republiky najdeme Článek 90, který říká, že soudy jsou povolány především k tomu, aby zákonným způsobem poskytovaly ochranu subjektivním právům, v Článku 95 je zase zakotvena povinnost soudce být vázán ve své rozhodovací činnosti pouze zákonem a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu. Dále je v Listině základních práv a svobod k tématu velmi důležitý

1 Gerloch, A., Říha, J., Sovák, Z.: *Teorie práva: podle právní úpravy účinné od 1.1. 2010.* 5. upravené vydání. Praha: Leges, 2010, 308 s.

2 Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol.: *Trestní právo procesní. 3. přepracované a doplněné vydání.* Praha: C. H. Beck, 2007, s. 475.

Článek 2 odstavec 2, kde je na ústavní úrovni zakotvena vázanost státní moci zákonem. Státní orgány nadány pravomocí vydávat určitá právně relevantní rozhodnutí, musí postupovat vždy plně v souladu se zákonem, a činit jen to, a takovým způsobem, co zákon výslovně připouští.

Orgány činné v trestním řízení skrze rozhodnutí plní svoje úkoly stanovené jim příslušným právním předpisem. Jedním z jejich hlavních úkolů je náležitě zjistit všechny (ačkoliv to reálně není možné) spáchané trestné činy a jejich pachatele za tyto skutky dle zákona potrestat. § 1 trestního řádu stanoví účel zákona, a tím je upravit postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni. Řízení přitom musí působit k upevňování zákonnosti, k předcházení a zamezování trestné činnosti, k výchově občanů v duchu důsledného zachovávání zákonů a pravidel občanského soužití i čestného plnění povinností ke státu a společnosti.³ Jelikož rozhodnutí je vyvrcholením celého tohoto postupu, je zjevné, že se s účelem celého zákona musí ztotožňovat.

Každé rozhodnutí vydané v trestním řízení, musí být vydáno v rámci pravomoci, příslušnosti a také zákonem stanoveným způsobem. Pravomocí rozumíme souhrn právních prostředků, které zákon konkrétnímu orgánu přiznává. Příslušnost určuje, který konkrétní orgán, na základě zákonem stanovených kritérií, danou věc projedná a rozhodne. O vině a trestu v trestním řízení může, dle článku 90 Ústavy České republiky a dle článku 40 Listiny základních práv a svobod, rozhodnout jedině soud. Tím, že zákonodárce tyto ustanovení upravil na ústavněprávní úrovni, je zjevné, jak velký význam tyto základní ustanovení pro celý trestněprávní proces mají. V širším kontextu představují tyto ustanovení část práva na spravedlivý proces⁴.

Základními formami rozhodnutí shledává trestní řád v § 119 odst. 1 rozsudek a usnesení, podrobněji bude o těchto formách rozhodnutí pojednáno v rámci této práce níže. Nejsou to však rozhodně formy jediné. Trestní řád dále zmiňuje např. v § 314e a násl. trestní příkaz, v § 179c odst. 2 písm. a) návrh na potrestání a dle § 176 a násl. je jedním z rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení také obžaloba. Samostatnou kapitolu pak v této práci mají také rozhodnutí svého druhu, různá nařízení a příkazy.

3 Srov. § 1 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb.

4 Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: *Rozhodnutí ve věcech trestních: se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. Vyd. 2., V nakl. Leges vyd. 1 Praha: Leges, 2008, 368 s.

V neposlední řadě by orgán, který konkrétní rozhodnutí vydává, neměl zapomínat na to, že jeho rozhodnutí jsou většinou primárně určena osobám, o jejichž právech a povinnostech je v rámci řízení rozhodováno, tedy i laické veřejnosti, a měly by tedy být jasná a srozumitelná, aby i právní neprofesionál pochopil jejich smysl, podstatu a důvodnost. Pro laickou veřejnost nesrozumitelná nebo jen těžce pochopitelná odůvodnění těchto rozhodnutí mohou plnit preventivní funkci jen velmi složitě a přispívat tak ke snižování kriminální činnosti, jak v rovině generální, tak na úrovni konkrétní osoby pachatele. Stejně tak vnímám požadavek tzv. právní jistoty a předvídatelnosti práva. Situace, kdy by orgány činné v trestním řízení rozhodovaly v obdobných věcech diametrálně rozdílným způsobem se mi jeví jako velmi nežádoucí, neboť pokud ani profesionální a odborně zdatné orgány nejsou schopny, si o věci udělat jasný právní názor, jak pak může subjekt odborně neznalý práva usoudit, že předmětné jednání je již v rozporu s normami trestního práva a takového jednání se vyvarovat.

Velmi významnou roli v kontinentálním právu, a to nejenom v trestním právu, mají rozhodnutí vyšších soudů, tzv. quasiprecedenty, které fakticky působí jako precedenty, ale nejsou pro další orgány formálně závazné a jejich nedodržení není sankcionováno.⁵ Právě tyto tzv. quasiprecedenty mají významnou roli v posilování právní jistoty a předvídatelnosti rozhodnutí příslušných orgánů.

⁵ Gerloch, A., Říha, J., Sovák, Z.: *Teorie práva: podle právní úpravy účinné od 1.1. 2010. 5. upravené vydání.* Praha: Leges, 2010, 308 s.

2 Základní zásady trestního řízení a jejich dopad na rozhodnutí

Základní zásady jsou v zákoně vyjmenovány v § 2, některé z těch, které jsou v § 2 vyjmenovány jsou však upraveny již v Ústavě, Listině základních práv a svobod a v různých mezinárodních smlouvách, např. v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech, v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Všechny rozhodnutí v trestním řízení jsou těmito základními zásadami ovlivněny a neměly by být s nimi v rozporu, ovšem i zde najdeme různou uplatnitelnost a určitou diferenciaci, stačí se podívat na trestní příkaz, jenž podrobněji rozeberu níže, a který hned několik základních zásad, ustanovených v § 2 trestního řádu, nesplňuje. Stejně tak diferencovaně se základní zásady uplatňují v řízení ve věcech mladistvých, zákon o soudnictví ve věcech mládeže obsahuje výčet základních zásad odlišných od zásad trestního řízení s plnoletou osobou v § 3. Obecně jsou základní zásady trestního řízení určité právní principy, vůdčí právní ideje, jimiž je ovládáno trestní řízení.⁶ Ovlivňují nejen postup orgánů činných v trestním řízení, ale i samotné rozhodnutí.

2.1 Zásada zákonného procesu

Trestní řád jako první zásadu zmiňuje v § 2 odst. 1 zásadu řádného zákonného procesu. Tato zásada je však obsažena i v Listině základních práv a svobod a to ve článku č. 8 odstavec 2 a také v článku č. 39. Dle výše zmíněných ustanovení nikdo nemůže být stíhán jinak než ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví zákon. Z této zásady (a samozřejmě nejen z této) plyne orgánům činným v trestním řízení povinnost postupovat vždy striktně dle zákona a vydávat jen taková rozhodnutí a takovým způsobem, aby vždy byla všechna tato rozhodnutí v souladu se zákonem. Jejich postup, který má vést k řádnému zjištění skutkového stavu, jako kvalitnímu podkladu pro vydání rozhodnutí, musí být vždy dle zákona. Rozhodnutí musí také splňovat náležitosti jeho formy a obsahu. Pokud by rozhodnutí trpělo vadami, pak by bylo možné ho v rámci opravného řízení zrušit.

⁶ Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: *Rozhodnutí ve věcech trestních: se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. Vyd. 2., V nakl. Leges vyd. 1 Praha: Leges, 2008, 368 s.

2.2 Zásada presumpce nevinoty

V pořadí druhá zásada upravená v trestním řádu je zásada presumpce nevinoty, § 2 odst. 2, se kterou se těsně pojí zásada materiální pravdy, § 2 odst. 5. Presumpce nevinoty znamená, že se na obviněného, dokud není pravomocným odsuzujícím rozsudkem vyslovena jeho vina, hledí jako na nevinného. Tento princip je opět upraven i v ústavněprávní rovině, a to v Listině základních práv a svobod v článku č. 40 odstavec 2, a úpravu této zásady můžeme najít i v několika mezinárodních smlouvách, konkrétně např. v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech v článku 14 odst. 2. Tato zásada má ve svém důsledku vliv na vydání rozhodnutí ve spojení s pravidlem *in dubio pro reo*, tedy „v pochybnostech ve prospěch“. V celém trestním řízení platí, že se dokazuje vina obviněného, nikoliv jeho nevinota, ta se presumuje. Jestliže se vyskytnou důvodné pochybnosti ve vztahu ke skutku či osobě pachatele, jež nelze odstranit ani provedením dalšího důkazu, rozhodnutí musí být vydáno v jeho prospěch.⁷ Vina obviněného musí být prokázána provedením důkazů v souladu s trestním řádem, nelze usuzovat vinu dle způsobu obhajoby obžalovaného, tedy že záměrně lže nebo odmítá vypovídat.⁸ Jakkoliv vysoký stupeň podezření není zákonným podkladem pro odsuzující rozhodnutí.⁹

2.3 Zásada materiální pravdy

A tím se dostáváme k zásadě materiální pravdy, jejíž obsahem je povinnost zjistit skutkový stav věci bez důvodných pochybností. Orgány činné v trestním řízení musí obviněnému, aby mohl být vynesena odsuzující rozsudek, prokázat vinu bez jakýchkoliv pochybností, pouhá pravděpodobnost nestačí. Neprokázaná vina má stejný důsledek jako prokázaná nevinota, tedy zprošťující rozhodnutí. V českém trestním právu, ostatně jako v okolních zemích kontinentální Evropy, je zaveden inkviziční typ trestního řízení. Platí tedy povinnost orgánů činných v trestním řízení zjistit skutkový stav věci bez důvodných pochybností, § 2 odstavec 5 trestního řádu, tedy všechny okolnosti svědčící jak v neprospěch tak v prospěch obviněného.

7 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 12.1.2009, spis. zn. II. US 1975/08, stejně US 864/11-1.

8 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9.4.1968, spis. zn. 7 Tz 11/68.

9 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 29.4.2008, spis. zn. I. ÚS 608/06-1.

Z výše uvedeného můžeme dovést nutnost vynést zprošťující rozsudek v případech popsaných v § 226 trestního řádu. Soud zproští obžalovaného obžaloby, jestliže na základě důkazů předložených v hlavním líčení státním zástupcem a případně doplněných soudem, a to i k návrhům ostatních stran,

- a) nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro nějž je obžalovaný stíhán,
- b) v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem,
- c) nebylo prokázáno, že tento skutek spáchal obžalovaný,
- d) obžalovaný není pro nepřičetnost trestně odpovědný, nebo
- e) trestnost činu zanikla.¹⁰

2.4 Zásada rychlosti řízení

Další ze zásad, která má vliv na rozhodnutí v trestních věcech, je zásada rychlosti řízení. Tato zásada je uzákoněna v § 2 odstavec 4 trestního řádu, najdeme ji také v Listině základních práv a svobod v článku 38 odstavec 2 a v článku 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. V Listině základních práv a svobod i v trestním řádu je stanovena povinnost orgánů činných v trestním řízení projednat a rozhodnout věc bez zbytečných průtahů, v trestním řádu je navíc kladen důraz na rychlé rozhodnutí vazebních věcí a případů týkajících se zajištění majetku. § 71 a následující trestního řádu obsahují úpravu trvání vazby, následující ustanovení také její maximální délku a možnosti iniciovat rozhodnutí soudu o jejím trvání či zrušení. Je stanovena také její maximální délka, a to v závislosti na trestném činu, pro který je obviněný stíhán, § 72a. Důsledkem nedodržení těchto lhůt, jestliže je překročena nejvyšší možná zákonem stanovená délka, je propuštění obviněného na svobodu, proto by rozhodnutí v těchto věcech měla být vydávána ve lhůtách stanovených trestním řádem.¹¹ V případech rozhodnutí o prodloužení vazby, je pak nezbytné prokázat, krom zákonných důvodů vazby, také vážné důvody, které způsobily, že nebylo možno rozhodnout věc ve lhůtě základní.¹²

Zásadu rychlosti řízení najdeme také v zákoně o soudech a soudcích, konkrétně v § 5 odstavec 2, který pojednává o projednání a rozhodnutí věci bez zbytečných průtahů, a také v § 79 odstavec 1, kde je uzákoněna povinnost

10 Srovn. § 226 zákona č. 141/1961 Sb.

11 Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: *Trestní právo procesní: podle novelizované právní úpravy účinné od 1.1. 2010*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2010, 784 s.

12 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 12.10.1994, spis. zn. Pl. US 4/94.

rozhodovat věci v přiměřených lhůtách a bez průtahů.

Obecně se zásada rychlosti trestního řízení v souvislosti s rozhodnutím projevuje tak, že trestní řád stanoví určité lhůty k projednání určité věci, a stejně tak stanoví lhůty pro vyhotovení rozhodnutí. V § 129 odstavec 3 trestního řádu jsou stanoveny konkrétní lhůty pro písemné vyhotovení rozsudku, je zde také stanovena možnost jejich prodloužení předsedou soudu. § 129 konkrétně stanoví: Jestliže nebyl rozsudek písemně vyhotoven již v poradě, předseda senátu nebo jím pověřený soudce, který byl členem senátu, jej vyhotoví a předá k doručení

a) v řízení před okresními soudy a krajskými soudy jako soudy druhého stupně ve vazebních věcech do pěti pracovních dnů a v ostatních věcech do deseti pracovních dnů,

b) v řízení před krajskými soudy jako soudy prvního stupně, vrchními soudy a před Nejvyšším soudem ve vazebních věcech do deseti pracovních dnů a v ostatních věcech do dvaceti pracovních dnů.¹³

Tato ustanovení se přiměřeně použijí také pro usnesení ostatních orgánů činných v trestním řízení.

Přiměřená rychlost řízení, které je zakončeno vydáním rozhodnutí, je také obsažena v mezinárodněprávních dokumentech, např. čl. 9, 10 a 14 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech. Najdeme ji také v několika rozhodnutích Evropského soudního dvora. K problematice přiměřené délky řízení se také několikrát vyjádřil Ústavní soud a Evropský soud pro lidská práva, oba se víceméně shodli na nutnosti posuzovat nepřiměřenou délku trestního řízení u každé věci individuálně, dle konkrétních okolností případu.

2.5 Zásada volného hodnocení důkazů

Další základní zásadou upravenou v trestním řádu, která má vliv na rozhodnutí v trestních věcech, je zásada volného hodnocení důkazů, § 2 odstavec 6 trestního řádu. Orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.¹⁴

Orgán činný v trestním řízení hodnotí ve svém rozhodnutí skutečnosti závažné pro vydání rozhodnutí, zda-li a které má za prokázané, které nikoliv,

13 Srovn. § 129 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb.

14 Srovn. § 2 odst. 6 zákona č. 141/1961 Sb.

kteřé důkazy má za pravdivé a které nikoliv. Toto hodnocení má pak značný vliv na samotné rozhodnutí ve věci samé. Orgány činné v trestním řízení jsou povinny shromáždit a v rámci řízení provést všechny dosažitelné důkazy, následně je posoudit jednotlivě i ve vzájemných souvislostech a svoje logické závěry řádně odůvodnit. „*Hodnocení důkazů musí být také řádně odůvodněno, v rozhodnutích ve věcech trestních musí být přezkoumatelný postup při hodnocení důkazů.*“¹⁵ Obecná úprava odůvodnění rozhodnutí v trestních věcech je vyjádřena v případě rozsudku v § 125 odstavec 1 trestního řádu, v případě usnesení jde o § 134 odstavec 2 trestního řádu. Dle názoru Ústavního soudu obecný soud nemusí provést všechny navržené důkazy, ale musí o navržených důkazech rozhodnout, a pokud je odmítne provést, musí toto svoje rozhodnutí řádně odůvodnit.¹⁶

Volné hodnocení důkazů neznamena libovůli, uplatnění této zásady je neoddelitelně spjato s požadavkem transparentnosti rozhodování, spočívající v povinnosti důkazní postup vyčerpávajícím způsobem popsat a logicky i věcně přesvědčivým způsobem odůvodnit.¹⁷

Dle výše zmíněných ustanovení zákona je soud povinen ve svém rozhodnutí odůvodnit, které skutečnosti vzal za prokázané a o které důkazy svá skutková zjištění opřel a jakými úvahami se řídil při hodnocení provedených důkazů, zejména pokud si vzájemně odporují. Z odůvodnění musí být patřno, jak se soud vypořádal s obhajobou, proč nevyhověl návrhům na provedení dalších důkazů a jakými právními úvahami se řídil, když posuzoval prokázané skutečnosti podle příslušných ustanovení zákona v otázce viny a trestu.¹⁸

Existují ovšem také rozhodnutí v trestních věcech, která ze zákona nemusí obsahovat odůvodnění, jedná se o trestní příkaz (§ 314e a následující) a návrh na potrestání (§ 179d).

2.6 Zásada obžalovací

Další ze základních zásad trestního řízení, která má významný vliv na rozhodování v trestních věcech, je zásada obžalovací. Tato zásada je vyjádřena v § 2 odstavec 8, Trestní stíhání před soudy je možné jen na základě obžaloby, návrhu na potrestání nebo návrhu na schválení dohody o prohlášení viny a přijetí

15 Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: *Rozhodnutí ve věcech trestních: se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. Vyd. 2., V nakl. Leges vyd. 1 Praha: Leges, 2008, 368 s.

16 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 1.4.2003, spis. zn. II. ÚS 542/2000

17 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 19.3.2009, spis. zn. III. ÚS 1104/08.

18 Srov. 125 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb.

trestu (dále jen "dohoda o vině a trestu"), které podává státní zástupce¹⁹, také v § 180 odstavec 1 a § 220 odstavec 1 trestního řádu. Není-li obžaloby (návrhu na potrestání, návrhu na schválení dohody o prohlášení viny a přijetí trestu) nemůže proběhnout trestní řízení a nemůže být ve věci rozhodnuto. Platí také důležité pravidlo totožnosti skutku. V rozhodnutí nemůže být nikdy rozhodnuto o jiném skutku, než který je uveden v žalobním návrhu. Musí se jednat o téhož obviněného a tentýž skutek. Tato podmínka je splněna i v případě zachování totožnosti jednání nebo totožnosti následku.²⁰ Soud samozřejmě není vázán právním posouzením skutku.

Podání obžaloby státním zástupcem je rozhodnutím svého druhu, státní zástupce rozhodnutím podat obžalobu vyjadřuje svůj názor na spáchání trestného činu, právní kvalifikaci takového jednání a dokládá důkazy pro prokázání svých tvrzení. Okamžikem podání obžaloby je také ukončeno přípravné řízení. Podrobněji se této problematice budu věnovat v samostatné kapitole v rámci rozhodnutí svého druhu.

Tato zásada se promítá i v několika dalších rozhodnutích, např. v řízení proti uprchlému, které se dle § 305 trestního řádu může konat na návrh státního zástupce (ale nemusí, lze i bez návrhu) nebo v návrhu státního zástupce na podmíněčné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody dle § 331 trestního řádu.

2.7 Zásada veřejnosti

Důležitou zásadou pro kontrolu justice občanskou společností, zejména relevantními médii a různými organizacemi, jejichž předmětem činnosti je ochrana základních práv a svobod, je zásada veřejnosti. Díky této zásadě mohou být při projednávání věci přítomny i osoby přímo nezúčastněné na projednávání věci. Tato zásada je upravena nejen v trestním řádu, § 2 odstavec 10, ale také v Ústavě ČR v článku 96 odstavec 2, v Listině základních práv a svobod v článku 38 odstavec 2 a v zákoně o soudech a soudcích v ustanovení § 6 odstavec 1, 2. Hlavním důsledkem této zásady je povinnost vždy vyhlásit rozsudek veřejně, tato povinnost je stanovena § 200 odstavec 2 trestního řádu. Povinnost veřejného vyhlášení rozsudku trvá i ve věcech, kdy byla veřejnost v hlavním líčení v souladu se zákonem vyloučena dle ustanovení § 200 odstavec 1 trestního řádu. „*Výjimkou*

19 Srovn. § 2 odst. 8 zákona č. 141/1961 Sb.

20 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25.1.1979, spis. zn. 5 Tz 2/79 NS, stejně tak rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16.2.1995, spis. zn. Tzn 12/94 NS.

*ze zásady veřejnosti je institut trestního příkazu.*²¹

2.8 Zásada ústnosti a bezprostřednosti

Zásada ústnosti a zásada bezprostřednosti mají na rozhodnutí v trestních věc také značný vliv, § 2 odstavec 11 trestního řádu. Až na zákonem stanovené výjimky soud provádí důkazy ústní formou a takto provedené důkazy jsou podkladem pro jeho následné rozhodnutí, § 2 odstavec 12 trestního řádu, při rozhodování v hlavním líčení, jakož i ve veřejném, vazebním a neveřejném zasedání smí soud přihlídnout jen k těm důkazům, které byly při tomto jednání provedeny.²² Ústní formu má také veřejné vyhlášení rozsudku, výslech svědka, znalce, obviněného. Zásada bezprostřednosti má vliv také na dokazování, kdy by soud měl klást největší důraz na důkazy, které o určitých skutečnostech vypovídají bezprostředně, tedy co nejméně zprostředkovaně, aby se co nejvíce zabránilo možnosti dezinterpretace podstatných skutečností. Na zásadu bezprostřednosti navazuje pravidlo nezměnitelnosti složení soudu, zaručující rozhodování soudcem, který byl přítomen celému jednání a pravidlo nepřerušitelnosti soudního jednání s výjimkou institutu odročení, jehož využití, zejména ve skutkově složitějších věcech, je ovšem praktickou nutností.

2.9 Právo na obhajobu

Právo na obhajobu, § 2 odstavec 13 trestního řádu, patří také mezi základní zásady trestního řízení, které mají vliv na vydání rozhodnutí. Toto právo je upraveno taktéž na ústavněprávní úrovni a to v článku 40 odstavec 3 Listiny základních práv a svobod. Trestní řád v § 2 odstavec 13 stanoví poučovací povinnost. Ten, proti němuž se trestní řízení vede, musí být v každém období řízení poučen o právech umožňujících mu plné uplatnění obhajoby a o tom, že si též může zvolit obhájce; všechny orgány činné v trestním řízení jsou povinny umožnit mu uplatnění jeho práv.²³

Podstatou této zásady je umožnění uplatnění všech jeho práv, tak aby se mohl co nejlépe a nejefektivněji hájit v řízení před orgány činnými v trestním řízení. Aby orgán činný v trestním řízení mohl vydat správné a zákonné

21 Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: *Trestní právo procesní: podle právní úpravy účinné od 1.1. 2010*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2010, 784 s.

22 Srovn. § 2 odst. 12 zákona č. 141/1961 Sb.

23 Srovn. § 2 odst. 13 zákona č. 141/1961 Sb.

rozhodnutí, musí být dodržena zásada práva na obhajobu. Porušení této zásady je v rámci odvolacího řízení důvodem pro zrušení napadeného rozsudku, § 258 odstavec 1 trestního řádu, odvolací soud zruší napadený rozsudek také pro podstatné vady řízení, které rozsudku předcházelo, zejména proto, že v tomto řízení byla porušena ustanovení, jimiž se má zabezpečit objasnění věci nebo právo obhajoby, jestliže mohly mít vliv na správnost a zákonnost přezkoumávané části rozsudku...²⁴ V případech nutné obhajoby, dle § 36 a násl. trestního řádu, musí mít obviněný obhájce už v rámci přípravného řízení, pokud by obhájce neměl, věc může být usnesením soudu v rámci předběžného projednání vrácena státnímu zástupci k došetření, dle § 188 odstavec 1 písmeno e) trestního řádu, pro odstranění závažných procesních vad přípravného řízení, které nelze zhojit v řízení před soudem.²⁵

Porušení práva na obhajobu může být také důvodem, dle § 266 a násl. trestního řádu, pro podání stížnosti pro porušení zákona ministrem spravedlnosti.

V rámci práva na obhajobu je v § 2 odstavec 14 vyjádřeno právo obviněného na tlumočnicka. Orgány činné v trestním řízení vedou řízení a vyhotovují svá rozhodnutí v českém jazyce. Každý, kdo prohlásí, že neovládá český jazyk, je oprávněn používat před orgány činnými v trestním řízení svého mateřského jazyka nebo jazyka, o kterém uvede, že ho ovládá.²⁶

§ 28 a násl. trestního řádu upravuje situace, kdy bude orgán činný v trestním řízení povinen vyhotovit překlad svého rozhodnutí v jazyce, který obviněný ovládá. § 28 odstavec 2 trestního řádu obsahuje výčet rozhodnutí, která jsou orgány činné v trestním řízení povinny přeložit.

2.10 Ne bis in idem

Poslední základní zásadou trestního řízení, kterou v této práci v souvislosti s rozhodnutím v trestních věcech zmíním, je zásada *ne bis in idem* – *ne dvakrát v téže věci, ne dvakrát za týž čin*. Ve výčtu základních zásad trestního řízení sice není v trestním řádu obsažena, ale je to bezesporu zásada se značným dopadem na rozhodnutí v trestním řízení, která je upravena i v Listině základních práv a svobod v článku 40 odstavec 5. V § 11 odstavec 1 písm. f), g), h), j), k) a v § 12

24 Srov. § 258 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb.

25 Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: *Rozhodnutí ve věcech trestních: se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. Vyd. 2., V nakl. Leges vyd. 1 Praha: Leges, 2008, 368 s.

26 Srovn. § 2 odst. 14 zákona č. 141/1961 Sb.

trestního řádu stanoví zákon případy nepřipustnosti trestního stíhání v souvislosti s uplatněním zásady *ne bis in idem*. Jde o věci, které již byly pravomocně rozhodnuty a jsou tedy relativně nezměnitelně a závazně vyřešeny. Relativně píše proto, že zde ještě může existovat možnost změnit dané rozhodnutí v rámci mimořádného opravného prostředku nebo v řízení po zrušení rozhodnutí nálezem Ústavního soudu, § 314h a násl. trestního řádu. Stejnou osobu je možno pro tentýž skutek opětovně stíhat jen v situaci, kdy bylo původní rozhodnutí zrušeno. Tato zásada úzce souvisí s principem *rei iudicatae* – věci rozsouzené.²⁷

V této souvislosti je nezbytné také zmínit princip *ne bis in idem* ve vztahu trestný čin vs. přestupek. Dřívější právní názor v této problematice připouštěl trestní stíhání pro skutek, který již byl pravomocně rozhodnut v rámci přestupkového řízení. V rozhodnutí Nejvyššího soudu 11 Tdo 738/2003 je však judikován odlišný názor. Na základě aplikace originálního znění Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, které má dle výkladových pravidel mezinárodních smluv přednost před překladem do národního jazyka, došel Nejvyšší soud k názoru, že osobu, jejíž přestupkové řízení bylo meritorně pravomocně rozhodnuto, nelze následně stíhat za tentýž skutek byť s trestněprávní kvalifikací. Zákaz dvojího stíhání a potrestání se tedy v praxi uplatní ve čtyřech různých situacích.

„Osobu, jejíž trestní stíhání pro určitý čin již meritorně skončilo, není možné pro týž čin znovu trestně stíhat a potrestat, a to bez ohledu na to jak je v novém trestním stíhání skutek kvalifikován.

Proti osobě, jejíž trestní stíhání pro určitý čin již meritorně skončilo, není možné pro týž čin vést přestupkové řízení a postihnout jí za takový čin znovu a tentokrát jej kvalifikovat jako přestupek, zatímco předtím byl takový čin kvalifikován jako trestný čin.

Proti osobě, jejíž přestupkové řízení před příslušným správním orgánem pro určitý čin již skončilo meritorním rozhodnutím, nelze vést další přestupkové řízení pro týž čin a znovu jí za něj postihnout, byť by tento čin byl po právní stránce kvalifikován jako jiný přestupek než v prvním případě.

Osobu, jejíž přestupkové řízení pro určitý čin již meritorně skončilo rozhodnutím příslušného správního orgánu, není možné pro týž čin trestně stíhat a odsoudit jí, byť by byl nově tento čin kvalifikován jako trestný čin, zatímco v již

27 Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: *Rozhodnutí ve věcech trestních: se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. Vyd. 2., V nakl. Leges vyd. 1 Praha: Leges, 2008, 368 s.

skončeném přestupkovém řízení byl kvalifikován jako přestupek.“²⁸

Určující v této problematice bude to, zda-li jde o totožný skutek, tedy musí jít o situaci, kdy se zákonné znaky překrývají, jelikož samozřejmě může nastat situace, kdy osoba jedním jednáním naplní jak zákonné znaky trestného činu, tak i zákonné znaky přestupku, a tyto znaky se navzájem nebudou krýt, půjde tedy o dva rozdílné skutky s rozdílnou právní kvalifikací. V takové situaci nic nebrání řešit jeden skutek, ve kterém je orgány činnými v trestním řízení spatřován trestný čin, v rámci trestního stíhání a druhý skutek v rámci přestupkového řízení, viz rozhodnutí Nejvyššího soudu 4 Tz 183/2005²⁹.

Problematiku mezinárodního rozměru této zásady řešil Soudní dvůr Evropské unie v rámci výkladu článku 54 Úmluvy k provedení Schengenské dohody. Jeho názor přisoudil účinky *ne bis in idem* v rámci mezinárodního dosahu pouze rozhodnutím orgánů členských států, viz §11 odstavec 2 a následující trestního řádu. Existence rozhodnutí orgánů třetích zemí nebrání projednání a rozhodnutí věci v rámci téhož skutku, pokud však takováto situace nebude řešena v rámci některé z mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, viz. Článek 10 Ústavy České republiky.

28 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22.7.2004, spis. zn. NS 11 Tdo 738/2003.

29 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22.3.2006, spis. zn. NS 4 Tz 183/2005.

3 Základní druhy rozhodnutí dle trestního řádu:

V trestním řádu jsou upraveny čtyři základní způsoby rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení. Nejzásadnější a nejdůležitější formou rozhodnutí je rozsudek, upravený v šesté hlavě trestního řádu, § 119 a násl. V totožné hlavě trestního řádu je upravena také další forma rozhodnutí a to usnesení. Trestní příkaz je upraven v § 314e a násl. trestního řádu. Posledním základním způsobem rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení je rozhodnutí svého druhu, které nemá v trestním řádu obecnou úpravu.

4 Rozsudek

4.1 Obecné náležitosti

Rozsudkem rozhoduje pouze soud, většinou meritorním způsobem. Výjimky stanoví trestní řád, jedná se např. o § 265 trestního řádu, kdy Nejvyšší soud v rámci dovolání zruší napadený rozsudek jen ve výroku o náhradě škody, nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení, a odkáže poškozeného na občanskoprávní řízení (případně na řízení před jiným orgánem), pak, i když rozhoduje rozsudkem, nerozhoduje meritorně, pouze ruší napadený výrok a odkazuje na jiný typ řízení před soudem občanskoprávním, případně před jiným příslušným orgánem.

Rozsudek je nejdůležitějším rozhodnutím v rámci trestního řízení. Rozsudkem je celý trestněprávní proces završen, je-li jím vyslovena vina obžalovaného, pak jde o odsuzující rozsudek, pokud nevina, jde o rozsudek zprošťující. Odsuzující rozsudek pak případně obsahuje také druh a výši trestní sankce, včetně způsobu výkonu. Prostřednictvím odsuzujícího rozsudku soud poskytuje ochranu chráněným zájmům trestním zákonem. Jedná se o ochranu objektu trestného činu, který bývá v trestním zákoně uveden v jeho jednotlivých hlavách, např. život a zdraví v hlavě první, majetek v hlavě páté atd.

Rozsudkem se také vyslovuje případná povinnost pachatele k náhradě škody způsobené trestným činem a také se jím mohou ukládat ochranná opatření. Rozsudkem, dle § 119 trestního řádu, rozhoduje soud tam, kde to stanoví zákon. Nerespektování předepsané formy rozsudku a vydání rozhodnutí v nesprávně formě je porušením zákona v neprospěch obviněného.³⁰

Rozsudek, ostatně jako jakékoliv jiné rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení, by měl být jasný a srozumitelný i pro širokou veřejnost, nikoliv jen pro právníky profesionály. Pokud by obžalovaný, osoby zúčastněné a v podstatě i jakákoliv jiná osoba nechápali obsah odsuzujícího rozsudku, pak by rozsudek mohl jen těžce plnit svoji preventivní a výchovnou roli v rámci ochrany společnosti před trestnou činností, neboť by z jeho nesrozumitelného obsahu bylo nemožné určit kritéria závadného jednání, kterého bychom se měli do budoucna vyvarovat. Nutno dodat, že potřeba jasnosti a srozumitelnosti rozsudku se

30 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10.2.1999, spis. zn. 10Tz 176/98

samozřejmě týká i zprošťujících rozhodnutí, aby každý mohl pochopit, proč předmětné jednání není trestným činem. Jasnost a srozumitelnost rozsudku je také nezbytným faktorem pro soudní výklad práva, který hraje v rámci aplikace práva v konkrétní věci nezanedbatelnou úlohu.

Rozsudek obsahuje čtyři části:

1. úvodní část
2. výrok
3. odůvodnění
4. poučení o opravném prostředku

První část rozsudku, tzv. úvodní, obsahuje, dle § 120 odstavec 1 písmeno a) trestního řádu, po úvodních slovech „Jménem republiky“, označení soudu, tedy jeho plný název a sídlo. Dále jména a příjmení předsedy senátu a soudců, kteří danou věc rozhodovali. Správné a plné označení soudců, včetně jejich funkcí, je nezbytným předpokladem pro případný přezkum správného obsazení soudu.

V úvodní části také musí být, dle §120 odstavec 1 písmeno b), den a místo vyhlášení rozsudku. Dnem vyhlášení je den, kdy bylo konáno hlavní líčení, ve kterém byl rozsudek veřejně vyhlášen, pokud nebylo hlavní líčení odročeno, pak se uvede jen den vyhlášení.

Místem vyhlášení rozsudku bude obvykle sídlo příslušného soudu, trestní řád ovšem v § 199 odstavec 2 trestního řádu připouští konání hlavního líčení i mimo budovu soudu a tedy i vyhlášení rozsudku mimo sídlo příslušného soudu, ve vhodných případech soud provádí hlavní líčení přímo v místě, kde byl trestný čin spáchán, anebo na pracovišti, popřípadě v bydlišti obžalovaného.³¹

Rozsudek dále pokračuje označením obžalovaného, § 120 odstavec 2 trestního řádu. Obžalovaný musí být v rozsudku označen údajem svého jména a příjmení, dne a místa narození, svého zaměstnání a bydliště, popřípadě jinými údaji potřebnými k tomu, aby nemohl být zaměněn s jinou osobou. Jde-li o příslušníka ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru, uvede se i hodnost obžalovaného a útvar, jehož je příslušníkem. Pokud by byl obžalovaný v době vyhlášení rozsudku ve vazbě, uvede se tato skutečnost v rozsudku za místem jeho trvalého bydliště.

Pokud by nastala situace, že „...za obviněného se vydává jiná osoba, které je vyhlášeno a doručeno rozhodnutí místo toho, aby bylo vyhlášeno a doručeno skutečnému obviněnému, nenabývá rozhodnutí právní moci, dokud

31 Srov. § 199 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb.

*není doručeno obviněnému...*³²

Bude-li se ovšem obviněný vydávat za jinou osobu, ale rozhodnutí mu bude vyhlášeno i doručeno, nabývá právní moci a okolnost, že obviněný vystupoval pod cizím jménem nemá v otázce nabytí právní moci význam.³³ Takovouto vadu rozsudku by následně bylo možné odstranit jen skrze mimořádné opravné prostředky (stížnost pro porušení zákona, obnova řízení).³⁴

Správné označení obžalovaného je také důležité s ohledem na princip *ne bis in idem*, případně i pro další povinnosti z rozsudku plynoucí.

Následující část rozsudku, dle § 120 odstavec 1 písmeno c), tvoří výrok s uvedením zákonných ustanovení, které byly v rámci rozsudku použity. Výrok představuje samotné rozhodnutí ve věci. Výrokem se obviněný uznává vinným, či se naopak obžaloby zprošťuje. Samotný výrok se skládá z několika částí, z několika výroků.

Základem je výrok o vině. Tento výrok obsahuje jak odsuzující rozsudek, tak zprošťující. Součástí výroku o vině může být také výrok, kterým soud shledává obžalovaného pachatelem trestného činu, který byl spáchán ve prospěch zločinného spolčení. Obsah výroku o vině upravuje § 120 odstavec 3 trestního řádu. Dle tohoto ustanovení musí výrok přesně označovat trestný čin, jenž je předmětem obžaloby, a to zákonným pojmenováním s uvedením příslušného zákonného ustanovení, označením, jestli jde o zločin nebo přečin, a uvedením místa, času a způsobu spáchání, případně také uvedení jiných skutečností, které jsou třeba k tomu, aby skutek nemohl být zaměněn s jiným, jakož i uvedením všech zákonných znaků včetně těch, které odůvodňují určitou trestní sazbu.³⁵ Rozsudek, kterým soud schvaluje dohodu o vině a trestu obsahuje také výrok o schválení dohody o vině a trestu, § 120 odstavec 4 trestního řádu.

4.2 Výrok o vině

Výrok o vině se skládá ze tří částí. Z věty skutkové, věty právní a zákonného označení trestného činu s označením relevantních ustanovení právního řádu.

Skutková věta obsahuje jasnou identifikaci skutku, místo, čas a způsob

32 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28.3.2001, spis. zn. 7 Tz 40/2001.

33 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28.3.2001, spis. zn. 7 Tz 40/2001

34 Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F.: *Trestní řád. Komentář. I. díl. 4. vydání.* Praha: C.H. Beck, s. 820-821.

35 Srovn. § 120 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb.

spáchání, který je dle obžaloby žalován a o němž soud v rozsudku rozhoduje. Skutková věta musí obsahovat všechny znaky spáchaného trestného činu a tyto znaky musí vyplívat z dokazování, které bylo v rámci hlavního líčení před soudem provedeno, včetně znaků, které odůvodňují výši trestu, respektive použitou trestní sazbu. Dle rozhodnutí Vrchního soudu Praha 3 To 105/93 musí soud ve skutkové větě uvést všechny zjištěné skutkové okolnosti, které jsou znakem skutkové podstaty zákonného ustanovení, podle kterého byl čin obžalovaného právně posouzen. Nestačí, pokud se soud omezí jen na citaci těchto zákonných znaků, taková citace tvoří tzv. právní větu.³⁶ Popis skutku, zejména způsob jeho spáchání, musí být uveden tak, aby jeho jednotlivé části odpovídaly příslušným znakům skutkové podstaty trestného činu, jímž byl obžalovaný uznán vinným.³⁷

I když se popis skutku nazývá v právní terminologii skutková věta, neznámá to, že by vždy musel být skutek popsán jen jednou větou. Je-li to potřebné, lze samozřejmě skutek popsat i ve více větách. Přesně určit správný čas spáchání trestného činu je významné zejména u trvajících a hromadných trestných činů, u trestných činů spáchaných formou pokračování, pro časovou působnost zákona, promlčení trestního stíhání, aplikaci amnestijního rozhodnutí prezidenta republiky aj.

V souladu s obžalovací zásadou se musí jednat o totožný skutek, který je uveden v obžalobě. Přesná identifikace skutku je také velmi důležitá v souvislosti s uplatněním principu *ne bis in idem*, tedy aby obžalovaný nemohl být do budoucna opakovaně stíhán pro stejný skutek. Pokud ve výroku o vině skutková věta neobsahuje úplný popis skutečností rozhodných pro naplnění všech znaků skutkové podstaty, ve smyslu § 120 odstavec 3 trestního řádu, jedná se o porušení práva na spravedlivý proces, neboť obžalovaný má právo na úplné projednání věci před soudem.³⁸

Pojem skutek je nutno rozlišovat ve dvou rovinách, v hmotněprávním smyslu a v procesněprávním smyslu. Dle účinné právní úpravy se trestné činy hromadné i trvající považují za jeden skutek jak z hmotněprávního pohledu tak z pohledu procesněprávního. §12 odstavec 11 trestního řádu stanoví, že se jako nový skutek takovéto jednání posuzuje v případě pokračování protiprávního

36 Rozhodnutí Vrchního soudu Praha ze dne 4.3.1994, spis. zn. 3 To 105/93.

37 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25.11.2003, spis. zn. 5 Tdo 1328/2003.

38 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 6.10.2005, spis. zn. II. ÚS 83/04.

jednání, pro které je stíhán, i po sdělení obvinění.

Odlišná situace je ovšem u trestných činů spáchaných ve formě pokračování, kdy z pohledu hmotného práva se jedná o jeden skutek, ovšem procesní právo považuje každý dílčí útok za skutek samostatný, § 12 odstavec 12 trestního řádu. Ohledně každého dílčího útoku je třeba usnesením zahájit trestní stíhání a všechny dílčí útoky řádně označit v obžalobě. Pokud tedy dodatečně vyjde najevo dílčí útok, pro který nebyl pachatel stíhán, nevytváří takovéto rozhodnutí překážku ne bis in idem. Soud také, pokud při projednávání věci vyjdou najevo dílčí útoky, které nebyly obsaženy v obžalobě, nemůže o těchto dílčích útocích rozhodnout.

Právní věta vyjadřuje skutková zjištění v právních pojmech.³⁹ Zákonné označení představuje uvedení konkrétního trestného činu, tak jak je v zákonu definován, který obžalovaný svým jednáním spáchal. „*Jednoznačný soulad mezi skutkovým stavem zjištěným procesně zákonným způsobem a z něj vyvozenými právními závěry jsou nezbytnými podmínkami spravedlivého procesu. Z hlediska principu presumpce nevinny musí být závěr o zavinění pachatele, který je závěrem právním, vždy prokázán výsledky dokazování a musí z nich logicky vyplynout.*“⁴⁰

I když se výrok skládá z těchto tří zdánlivě samostatných částí, jedná se o jeden celek, který nelze rozdělit. *Výrok rozsudku o právním posouzení skutku (právní věta) není oddělitelný ve smyslu § 258 odstavec 2 trestního řádu od popisu skutku ve výroku o vině (od skutkové věty).*⁴¹

Rozdílně bude znít výrok v případě spáchání trestného činu formou jednočinného nebo vícečinného souběhu, pokračování v trestné činnosti i u trvajících trestných činů. V případě jednočinného souběhu je počet právních vět závislý na počtu trestných činů, kterých se pachatel dopustil, skutková věta je jen jedna, jelikož při jednočinném souběhu pachatel jedním skutkem spáchá dva a více trestných činů. U vícečinného souběhu je více i vět skutkových a jejich počtu odpovídá počet vět právních. U trestných činů spáchaných ve formě pokračování se nejprve uvedou všechny dílčí útoky a poté jedna společná právní věta pro všechny definované útoky.

39 Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: *Rozhodnutí ve věcech trestních: se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. Vyd. 2., V nakl. Leges vyd. 1 Praha: Leges, 2008, 368 s.

40 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 27.9.2005, spis. zn. II. ÚS 460/04

41 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29.8.1972, spis. zn. 3 Tz 47/72 NS

4.3 Výrok o trestu

Odsuzující rozsudek, kterým se ukládají odsouzenému určité zákonem předpokládané trestní sankce, musí obsahovat nejen výrok o vině, ale také výrok o trestu za rozsudkem konstatovaný trestní čin. Dle ustanovení § 37 trestního zákona lze pachatelům trestných činů ukládat tresty jen a pouze na základě zákona a tyto tresty nesmí být kruté, nedůstojné a jejich výkonem nesmí být ponížena lidská důstojnost. § 38 a následující trestního zákona upravuje přiměřenost ukládaného trestu, je nutné uložit trest s přihlédnutím k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a poměrům pachatele. Tam kde postačí trest pachatele méně zatěžující, nesmí být uložen trest pro pachatele citelnější.

V § 122 odstavec 1 trestního řádu jsou stanoveny náležitosti výroku o trestu. Odsuzující rozsudek musí obsahovat výrok o trestu s uvedením zákonných ustanovení podle nichž byl trest vyměřen, nebo podle nichž bylo od potrestání upuštěno, a jde-li o podmíněné upuštění od potrestání s dohledem, též výrok o stanovení zkušební doby a její trvání.⁴²

Výrok o trestu tedy musí obsahovat všechna zákonná ustanovení, dle kterých byl určen druh trestu a vyměřena jeho výše nebo také ty ustanovení zákona, dle nichž bylo od potrestání upuštěno.

Pokud je rozsudkem stanoven trest nepodmíněného odnětí svobody je nutné přesně určit dobu jeho trvání a také způsob výkonu, tedy zařazení odsouzeného do jednoho ze čtyř druhů nápravných zařízení, dle § 56 trestního zákona jsou nyní v ČR čtyři druhy věznic (s dohledem, s dozorem, s ostrahou a se zvýšenou ostrahou). V případě uložení podmíněného trestu odnětí svobody (§ 81 TZ) nebo podmíněného trestu odnětí svobody s dohledem (§ 84 TZ) musí být v rozsudku obsažen také výrok o povolení odkladu výkonu trestu, stanovena délka zkušební doby a mohou zde být také stanoveny určité podmínky a omezení ve smyslu § 82 a 85 trestního zákona.

Soud může samozřejmě uložit i jiný druh trestu než jen trest odnětí svobody, výrok o trestu pak musí obsahovat určité zákonné náležitosti v závislosti na druhu uloženého trestu.

Pokud soud uloží trest domácího vězení, musí ve výroku o trestu určit také obydlí, nebo jeho část, ve kterém je odsouzený povinen se zdržovat, a časové období, kdy tato povinnost platí, § 60 odstavec 3, 4 trestního zákona. Pokud

42 Srov. § 122 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb.

budou pachateli, dle § 60 odstavec 5 trestního zákona, stanovena určitá omezení nebo povinnosti, aby vedl řádný život, musí být i tyto omezení a povinnosti ve výroku přesně určeny.

Při uložení trestu obecně prospěšných prací, § 62 trestního zákona a násl., je třeba ve výroku určit výši trestu, tedy počet hodin, které je odsouzený pachatel nucen odpracovat, rozhodnutí tuto činnost blíže neurčuje. Opět může ve výroku o trestu stanovit odsouzenému určité podmínky a omezení, aby vedl řádný život.

V případě uložení trestu propadnutí majetku, § 66 trestního zákona a násl., musí tento výrok o trestu obsahovat také určení, zda-li propadá všechen majetek odsouzeného, nebo jen určitá část a pokud jen část, pak i přesnou specifikaci, buď výčtem věcí nebo stanovením ideálního podílu.

Ve výroku o trestu, kterým byl uložen peněžitý trest, dle § 67 trestního zákona a násl., je soud povinen určit výši trestu, tedy počet a výši denních sazeb, případně také přiměřené měsíční splátky, § 68 odstavec 5 trestního zákona. Po případ, že by peněžitý trest nebyl řádně vykonán, stanoví soud ve výroku o trestu také výši náhradního trestu odnětí svobody.

Dalším trestem, který může soud pachateli určit, je trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, § 70 trestního zákona a násl, ve výroku pak musí tuto věc přesně určit, aby nemohla být zaměněna za jinou.

Pokud by soud uložil trest zákazu činnosti, § 73 trestního zákona a násl., je povinen ve výroku jasně specifikovat činnost nebo činnosti, které tímto výrokem zakazuje pachateli vykonávat a stanovit délku takového zákazu.

Při uložení trestu zákazu pobytu, dle § 75 trestního zákona a násl., musí soud ve výroku určit délku zákazu a jasně určit místo nebo místa, na které se tento trest vztahuje.

Z výroku o trestu také musí být jasné, zda-li jde o trest úhrnný, dle § 43 odstavec 1 trestního zákona, trest souhrnný, dle § 43 odstavec 2 trestního zákona nebo o trest společný, uložený za trestný čin spáchaný ve formě pokračování dle § 45 a násl. trestního zákona.⁴³ Ve výroku, kterým se ukládá souhrnný trest, musí dle § 124 trestního řádu, mj., soud označit ty dřívější rozsudky, z nichž nový rozsudek zrušuje výrok o trestu a nahrazuje jej výrokem o trestu souhrnném. Ukládá-li se v rozsudku společný trest za pokračování v trestném činu, musí soud označit ty dřívější rozsudky, v nichž zrušuje výrok o vině, o pokračujícím

43 Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: *Rozhodnutí ve věcech trestních: se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. Vyd. 2., V nakl. Leges vyd. 1 Praha: Leges, 2008, 368 s.

trestném činu a o trestných činech spáchaných s ním v jednočinném souběhu, celý výrok

o trestu, jakož i další výroky, které mají v uvedeném výroku o vině svůj podklad, a nahrazuje je novými výroky, včetně výroku o společném trestu za pokračování v trestném činu.⁴⁴

4.4 Výrok o náhradě škody, náhradě nemajetkové újmy v penězích a k vydání bezdůvodného obohacení (dále jen náhrada škody)

Rozsudek v trestněprávním řízení může za určitých okolností obsahovat, vedle výroku o vině a trestu, také výrok týkající se povinnosti odsouzeného pachatele k náhradě škody, k náhradě nemajetkové újmy v penězích nebo k vydání bezdůvodného obohacení, které svým trestným činem, tedy skutkem který je totožný se skutkem uvedeným ve výroku o vině, způsobil. Tzn. způsobená škoda (také nemajetková újma vyjádřitelná v penězích, bezdůvodné obohacení, dále jen „škoda“) je v příčinné souvislosti s trestným činem, pro nějž byl odsouzený shledán vinným.⁴⁵ Obsahové náležitosti výroku o náhradě škody jsou určeny § 228 a 229 trestního řádu. Jestliže v adhezním řízení byl poškozeným náležitě uplatněn nárok na náhradu škody, je soud povinen, jsou-li pro to dostatečné podklady, současně s výrokem o vině rozhodnout o povinnosti k náhradě škody, nikoliv odkazovat poškozeného na občanskoprávní řízení.⁴⁶

Adhezní řízení je vždy zahájeno jen na návrh poškozeného, který je zcela v jeho dispozici.⁴⁷ V návrhu musí být přesně stanovena výše škody a soud je touto výší vázán v tom smyslu, že nemůže přisoudit více než je žádáno. Pokud poškozenému přizná méně, pak poškozeného se zbytkovou částí požadované náhrady škody odkáže na řízení občanskoprávní, případně na řízení před jiným příslušným orgánem, dle § 229 trestního řádu.

Pokud soud uvede v rozsudku přesnou výši škody, je jeho povinností rozhodnout o nároku na náhradu škody, neboť řádně zjistil jeho výši a nemá tedy důvod odkazovat poškozeného na jiný druh řízení.⁴⁸ Výrok o náhradě škody se

44 Srovn. § 124 zákona č. 141/1961 Sb.

45 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25.2.2010, spis. zn. 4 Tdo 3/2010.

46 Rozhodnutí Krajského soudu Brno ze dne 23.4.1963, spis. zn. 2 To 15/63 Krajský soud Brno

47 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1.8.1967, spis. zn. 1 Tz 28/67 NS.

48 Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: *Rozhodnutí ve věcech trestních: se vzory rozhodnutí soudů a*

stává vykonatelným s právní mocí rozsudku jehož je součástí. Jelikož tento výrok může sloužit jako titul pro výkon rozhodnutí dle občanského soudního řádu, musí soud, dle § 228 odstavec 2 trestního řádu, ve výroku přesně označit oprávněnou osobu a přisouzený nárok. Příslušenstvím nároku na náhradu škody jsou úroky z prodlení.

4.5 Výrok o ochranném opatření

Rozsudek v trestní věci obsahuje výrok o ochranném opatření, jestliže soud rozhodne o uložení ochranného léčení, zabezpečovací detenci, zabránění věci či jiné majetkové hodnoty nebo ochranné výchovy, § 98 odstavec 1 trestního zákona. Rozsudkem se ovšem o ochranném opatření rozhoduje pouze v hlavním líčení, případně v řízení o odvolání ve veřejném zasedání.⁴⁹

4.6 Odůvodnění rozsudku

Odůvodnění rozsudku je upraveno v § 125 trestního řádu, soud v něm stručně vyloží, které skutečnosti vzal za prokázané a o které důkazy svá skutková zjištění opřel a jakými úvahami se řídil při hodnocení provedených důkazů, zejména pokud si vzájemně odporují. Z odůvodnění musí být patrné, jak se soud vypořádal s obhajobou, proč nevyhověl návrhům na provedení dalších důkazů a jakými právními úvahami se řídil, když posuzoval prokázané skutečnosti podle příslušných ustanovení zákona v otázce viny a trestu...⁵⁰

Soud musí také odůvodnit uložení trestu a pokud ukládá nepodmíněný trest za trestný čin, kdy je možné uložit i trest podmíněný, § 55 odstavec 2 trestního zákona, odůvodní, na základě jakých úvah tak činí.

Dle § 125 trestního řádu musí odůvodnění obsahovat, které skutečnosti vzal soud za prokázané, o které skutečnosti zjištěný skutkový stav opřel, o kterých skutečnostech má s ohledem na dokazování pochyby, či je má dokonce za vyloučené, jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů, proč nevyhověl návrhům na provedení dalších důkazů, jak se vypořádal s obhajobou, jakými úvahami se řídil, když posuzoval prokázané skutečnosti v otázce viny a trestu, odůvodnění uložení trestu, jak posoudil povahu a závažnost trestného činu,

podání advokátů. Vyd. 2., V nakl. Leges vyd. 1 Praha: Leges, 2008, 368 s.

49 Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: *Rozhodnutí ve věcech trestních: se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. Vyd. 2., V nakl. Leges vyd. 1 Praha: Leges, 2008, 368 s.

50 Srovn. § 125 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb.

všechny polehčující i přitěžující okolnosti, zohlednění doby uplynulé od spáchání a délky trestního řízení, jak soud přihlédl k osobním a jiným poměrům pachatele, k jeho chování po činu, zejména snahy o náhradu škody či nápravu jiného škodlivého následku, v případě spolupracujícího obviněného zhodnotit jeho celkový význam v trestním řízení, a pokud rozsudek obsahuje i další výroky, pak i tyto výroky musí být řádně odůvodněny.⁵¹ Odůvodnění musí být v souladu s výrokovou částí rozsudku, výrok a odůvodnění spolu tvoří jeden celek a nesmí si protirečít, odůvodnění výrok jen více rozvádí a specifikuje proč soud rozhodl tímto způsobem.

Povinnost soudu svá rozhodnutí řádně odůvodnit představuje součást práva na řádný proces a vylučuje libovůli soudu při rozhodování, současně se jedná také o povinnost soudu, stanovenou trestním řádem.⁵² Taktéž nedostatečné odůvodnění odmítnutí navrhovaného důkazu soudem, který by mohl vyvrátit či potvrdit obhajobu a bez důvodných pochybností tak zjistit skutkový stav v dané věci a najisto postavit závěr, zda stěžovatel svým jednáním naplnil i subjektivní stránku stíhaného trestného činu, je porušením práva na spravedlivý proces, dle článku 36 odstavec 1 Listiny základních práv a svobod.⁵³

Z odůvodnění také musí být spolehlivě dovozen závěr, že se pachatel dopustil trestného činu uvedeném ve výroku rozsudku, pokud by to tak nebylo, bylo by takové rozhodnutí de facto nepřezkoumatelné.⁵⁴

Jedním ze základních principů trestního řízení je nutnost důkazní postup pečlivě a úplně popsat, logicky a přesvědčivě odůvodnit, zákonodárce tyto požadavky vyjádřil v § 125 trestního řádu (v případě usnesení v meritu věci je toto vyjádřeno v § 134 trestního řádu). Je nepřípustné, aby odůvodnění rozhodnutí, které musí splňovat určitá kritéria, bylo založeno na zjevně nesprávně zjištěném skutkovém stavu, či dokonce odůvodnění zcela chybělo, tam, kde ze zákony být musí, takovéto rozhodnutí nese znaky libovůle a dostává se do rozporu nejméně s trestním řádem, ale je i protiústavní, zejména s ohledem na právo na spravedlivý proces.⁵⁵

Obecně je podstatou odůvodnění přesvědčit o správnosti výroku, jak z věcné stránky, tak i z pohledu zákonnosti a spravedlnosti předmětného

51 Srovn. § 125 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb.

52 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 20.2.2004, spis. zn. IV. ÚS 219/03, stejně tak rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 8.7.2003, spis. zn. IV. ÚS 564/02.

53 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 16.6.2005, spis. zn. II. ÚS 418/03.

54 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 27.6.2002, spis. zn. IV. ÚS 525/01.

55 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 30.11.2000, spis. zn. III. ÚS 463/2000.

rozhodnutí. Neboť jen řádně odůvodněné rozhodnutí může plnit účel trestního řízení. V praxi se v úvodu odůvodnění nejdříve uvede trestná činnost, kterou považuje soud za prokázanou, následně soud uvede důkazy, hodnotí je a rozvádí. Dále se zabývá obhajobou, obžalovaného stanovisky k projednávané věci a jak se s obhajobou obžalovaného soud vypořádal. Pokračuje právním posouzením věci, jeho rozbořem a posouzením úvah soudu, v kontextu výroku o trestu, ochranném opatření a náhradě škody, obsahuje-li rozsudek i tyto výroky.⁵⁶

Odůvodnění musí být plně v souladu s požadavky zákona, aby mohlo být relevantní rozhodnutí předmětem přezkumného řízení.⁵⁷ Ústavní soud opakovaně judikoval, že právu na spravedlivý proces odpovídá povinnost obecných soudů svá rozhodnutí řádně odůvodnit a racionálně-logickým způsobem se vypořádat se všemi důkazy, i s tvrzeními uplatněnými účastníky řízení, v opačném případě dochází k ústavněprávnímu deficitu.⁵⁸ Trestní řád zvyšuje nároky na řádné odůvodnění v situacích, kdy si provedené důkazy vzájemně odporují. V takovéto situaci jsou na soud kladeny vyšší požadavky v souvislosti s vyvozením závěru o tom, které skutečnosti vzal soud za prokázané, o které důkazy svá zjištění opřel a jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů.⁵⁹

4.7 Odůvodnění výroku o vině

Z odůvodnění výroku o vině musí být jasné, že soud má výsledky dokazování za prokázané, že obviněný se dopustil skutku uvedeném v obžalobě a tento skutek je trestným činem.⁶⁰ Soud musí uvést jakou skutečnost má za prokázanou a to na základě kterého konkrétního důkazu provedeného před soudem. Z odůvodnění musí být patrné jak k předmětným skutkovým zjištěním přišel, a že zjištěný skutkový stav ve věci je zjištěn bez důvodných pochybností. Zvýšené nároky na odůvodnění budou kladeny obzvláště v situaci, kdy je vina pachateli prokazována na základě řetězce nepřímých důkazů. Součástí odůvodnění také musí být vyjádření obžalovaného, následný názor soudu k jeho obhajobě a právní kvalifikace zjištěného skutkového stavu. V případě aplikace

56 Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: *Rozhodnutí ve věcech trestních: se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. Vyd. 2., V nakl. Leges vyd. 1 Praha: Leges, 2008, 368 s.

57 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 17.10.2007, spis. zn. IV. ÚS 434/07-1.

58 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 23.3.2006, spis. zn. III. ÚS 521/05, stejně tak rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 17.4.2008, spis. zn. I. ÚS 3184/07-1.

59 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 11.3.2010, spis. zn. II. ÚS 226/06.

60 Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: *Rozhodnutí ve věcech trestních: se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. Vyd. 2., V nakl. Leges vyd. 1 Praha: Leges, 2008, 368 s.

kvalifikované skutkové podstaty relevantního trestného činu, je třeba také odůvodnit všechny okolnosti aplikace takového ustanovení.

4.8 Odůvodnění výroku o trestu

Výrok o trestu je nutné odůvodnit zejména s ohledem na význam chráněného zájmu a způsobenému následku, společenskou škodlivost trestného činu, osobní poměry pachatele a možnosti jeho nápravy.

Při stanovení druhu trestu a jeho výměry soud přihlédne k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu, k osobním, rodinným, majetkovým a jiným poměrům pachatele a k jeho dosavadnímu způsobu života a k možnosti jeho nápravy; dále přihlédne k chování pachatele po činu, zejména k jeho snaze nahradit škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky činu, a pokud byl označen jako spolupracující obviněný, též k tomu, jak významným způsobem přispěl k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Přihlédne také k účinkům a důsledkům, které lze očekávat od trestu pro budoucí život pachatele.

Povaha a závažnost trestného činu jsou určovány zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou, záměrem nebo cílem.

Při stanovení druhu trestu a jeho výměry soud přihlédne k polehčujícím a přitěžujícím okolnostem (§ 41, 42 trestního zákona), k době, která uplynula od spáchaní trestného činu, k případné změně situace a k délce trestního řízení, trvalo-li nepřiměřeně dlouhou dobu. Při posouzení přiměřenosti délky trestního řízení soud přihlédne ke složitosti věci, k postupu orgánů činných v trestním řízení, k významu trestního řízení pro pachatele a k jeho jednání, kterým přispěl k průtahům v trestním řízení.⁶¹

Všechna aplikovaná ustanovení ve výroku o trestu musí být v rozsudku řádně odůvodněny, nestačí jen jejich strohé vypsání, a jejich aplikace musí mít oporu v provedeném dokazování, stejně tak jako všechny skutečnosti rozhodné pro stanovení druhu a výměry trestu.

61 Srovn. § 39 a násl. Zákona č. 40/2009 Sb.

4.9 Odůvodnění výroku o náhradě škody, náhradě nemajetkové újmy v penězích nebo k vydání bezdůvodného obohacení (dále jen škoda).

§ 125 trestního řádu stanoví povinnost soudu odůvodnit všechny výroky, které rozsudek obsahuje, jestliže byly do rozsudku pojaty další výroky, je třeba je rovněž odůvodnit.⁶²

Z odůvodnění výroku o náhradě škody odsouzeným musí být zjevné, že ten, kdo v rámci trestního stíhání uplatnil svůj nárok na náhradu škody, která byla způsobena trestným činem, jenž byl předmětem trestního stíhání, je, dle § 43 a následujících trestního řádu, poškozeným ve smyslu trestního práva. Z odůvodnění musí být také jasné, že nárok byl uplatněn řádným způsobem a zavčasu (§ 43 odstavec 3 trestního řádu), musí být také odůvodněna jeho výše, tedy stanoven způsob, jak soud k určité výši došel a z jakých okolností při stanovení této výše vycházel. Toto je důležité zejména v situaci, kdy soud přizná poškozenému jím uplatněný nárok jen zčásti (§ 229 odstavec 2 trestního řádu) a se zbylou částí nároku odkáže poškozeného na občanskoprávní řízení nebo řízení před jiným příslušným orgánem. Přiznaná část nároku pak představuje pro civilněprávní soud, či jiný příslušný orgán, překážku věci rozsouzené, tzv. rei iudicatae. Pokud by soud přiznal poškozenému nižší částku, než kterou uplatnil v rámci adhézního řízení, aniž by poškozeného odkázal na řízení občanskoprávní, jde v této zbývající části nároku o věc nerozsouzenou a tuto částku lze uplatnit žalobou v občanskoprávním řízení.⁶³

Pokud soud odkáže poškozeného na řízení před civilním soudem nebo jiným příslušným orgánem, dle § 229 trestního řádu, musí taktéž odůvodnit svůj postup, tedy uvést důvody, proč nejsou splněny zákonné podmínky pro přiznání takového nároku. Zákon připouští situace, kdy provedené důkazy nejsou podkladem pro vyslovení takovéto povinnosti nebo by bylo třeba provést další dokazování, a to by podstatně protáhlo trestní řízení, § 229 odstavec 1 trestního řádu. Důležitost řádného odůvodnění zamítnutého nároku, byť jen zčásti, se zvyšuje zejména v okamžiku, kdy provedené dokazování postačuje k vynesení odsuzujícího výroku o vině i o trestu, avšak náhrada škody se poškozenému nepřiznává.

62 Srovn. § 125 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb.

63 Rozhodnutí Městského soudu Praha ze dne 23.6.1980, spis. zn.18 Co 193/80.

4.10 Výrok o uložení ochranného opatření

Pokud rozsudek obsahuje výrok o uložení ochranného opatření, pak i tento výrok, jak již bylo zmíněno výše, musí být řádně odůvodněn. Na toto odůvodnění se přiměřeně vztahují výše zmíněné požadavky.⁶⁴

4.11 Poučení o opravném prostředku

Povinnost, aby rozsudek soudu prvního stupně obsahoval poučení o opravném prostředku, je stanovena v § 120 odstavec 1 písmeno e) a § 125 odstavec 2 trestního řádu. Řádným opravným prostředkem, proti rozsudku prvního stupně v rámci trestního řízení, je odvolání, které je upraveno v § 245 a následujících trestního řádu. Náležitosti poučení o odvolání jsou stanoveny v § 125 odstavec 2 trestního řádu. V poučení musí být uvedena lhůta, ve které musí být odvolání podáno (§ 248 odstavec 1 trestního řádu stanoví, že odvolání se podává do osmi dnů od doručení opisu rozsudku), označení soudu, ke kterému má být odvolání podáno (taktéž § 248 odstavec 1 trestního řádu, odvolání se podává u soudu proti jehož rozsudku směřuje), označení soudu, který o podaném odvolání bude rozhodovat (§ 252 trestního řádu, o odvolání proti rozsudku okresního soudu rozhoduje nadřízený krajský soud, o odvolání proti rozsudku krajského soudu jako soudu prvního stupně rozhoduje nadřízený vrchní soud), rozsah, ve kterém mohou rozsudek napadat oprávněné osoby (§ 246 trestního řádu) a vymezení nutného obsahu odvolání (§ 249 trestního řádu).

Oprávněnými osobami, dle ustanovení trestního řádu, jsou státní zástupce, obžalovaný (plus příbuzní v přímém pokolení, sourozenci, osvojitel, osvojenec, manžel, partner nebo druh), zúčastněná osoba a poškozený. Státní zástupce může podat odvolání pro nesprávnost kteréhokoliv výroku, obžalovaný jen pro nesprávnost výroku, který se ho přímo dotýká, zúčastněná osoba jen pro nesprávnost výroku o zabrání věci, poškozený jen proti výroku o náhradě škody, o náhradě nemajetkové újmy v penězích nebo k vydání bezdůvodného obohacení.⁶⁵

64 Srovn. § 125 odst. 1 zákona č. 141/1961

65 Srovn. § 246 zákona č. 141/1961 Sb.

4.12 Usnášení senátu, vyhlášení, vyhotovení a doručení rozsudku

Porada a hlasování o rozsudku

Poradu a hlasování o rozsudku upravuje § 126 a následující trestního řádu. Dle zákona při poradě soud posoudí zejména, zda-li se žalovaný skutek stal, zda-li je tento skutek trestným činem, zda-li tento skutek spáchal obžalovaný, zda-li je obžalovaný trestně odpovědný, jaký trest by měl soud obžalovanému uložit, zda nezanikla trestnost skutku, jsou-li zde podmínky k uložení povinnosti náhrady škody, náhrady nemajetkové újmy v penězích nebo k vydání bezdůvodného obohacení, a také jsou-li zde podmínky k uložení ochranného opatření, případně jakého.⁶⁶

Dle § 127 trestního řádu nesmí být nikdo jiný poradě soudu přítomen, krom zapisovatele. O obsahu porady jsou všichni zúčastnění povinni zachovávat mlčenlivost a to i po zániku funkce, pokud by této povinnosti nebyli zákonným způsobem zbaveni. Tato povinnost mlčenlivosti je stanovena nejen trestním řádem, ale také zákonem o soudech a soudcích, konkrétně v § 81 tohoto zákona. Při hlasování rozhoduje většina hlasů, podrobněji toto hlasování upravuje § 127 odstavec 2 trestního řádu. Každý člen senátu je povinen hlasovat, jedině pokud by člen senátu hlasoval pro zproštění obžalovaného, může se zdržet následného hlasování o trestu, jeho hlas se pak ze zákona automaticky přičítá k hlasu pro obžalovaného nejpříznivějšímu. Zákon také upravuje pořadí, ve kterém jsou členové senátu povinni hlasovat, § 127 odstavec 4 trestního řádu. Přisedící hlasují před soudci, přisedící a mladší soudci hlasují před staršími, předseda senátu hlasuje poslední. Smyslem takto stanoveného pořadí je, aby mladší a méně zkušené soudci nebyli ovlivňováni názorem zkušenějších kolegů, případně přisedící názorem soudce profesionála.⁶⁷

Vyhlášení, vyhotovení a doručení rozsudku

Rozsudek se vždy vyhlašuje veřejně, vyhlášení provádí předseda senátu, § 128 odstavec 1 trestního řádu. Vyhlašuje se „Jménem republiky...“ a to plné znění výroku, podstatná část odůvodnění a poučení o opravném prostředku. Povinnost vždy veřejně vyhlásit rozsudek je stanovena také v Ústavě ČR a to v článku 96

66 Srovn. § 126 zákona č. 141/1961 Sb.

67 Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: *Trestní právo procesní: podle novelizované právní úpravy účinné od 1.1. 2010*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2010, 784 s.

odstavec 2. Tato povinnost trvá i v řízení, kdy byla veřejnost z jednání vyloučena. § 129 trestního řádu upravuje postup při vyhotovení písemného znění rozsudku, které je nutné následně v opisu doručit obžalovanému, státnímu zástupci, poškozenému a osobě zúčastněné, § 130 trestního řádu. Každý rozsudek se vyhotovuje v písemné formě a musí být ve shodě s obsahem vyhlášeného rozsudku. § 129 odstavec 2 stanovuje možnosti, kdy písemné vyhotovení rozsudku nemusí obsahovat odůvodnění.

Jestliže se po vyhlášení rozsudku nebo v soudem stanovené lhůtě po vyhlášení rozsudku státní zástupce a obžalovaný vzdali odvolání a prohlásili, že netrvají na vyhotovení odůvodnění, a obžalovaný zároveň prohlásil, že si nepřejí, aby v jeho prospěch podaly odvolání jiné oprávněné osoby, může soud vyhotovit zjednodušený rozsudek, který neobsahuje odůvodnění. Pokud oprávněné osoby mohou podat odvolání ve prospěch obžalovaného i proti jeho vůli, lze zjednodušený rozsudek vyhotovit pouze v případě, že se vzdají odvolání. Týká-li se rozsudek více obžalovaných, je třeba odůvodnit jeho výroky v částech, které se vztahují k osobě obžalovaného, u něhož nebyly splněny podmínky pro vyhotovení zjednodušeného rozsudku. Mají-li právo podat odvolání i poškozený nebo zúčastněná osoba a nevzdali-li se tohoto práva, je rovněž třeba odůvodnit ty výroky, proti kterým mohou podat odvolání.⁶⁸

Opis rozsudku se také doručuje obhájci a zákonnému zástupci obžalovaného, § 130 odstavec 2 trestního řádu. Od doručení opisu rozsudku počíná běžet lhůta pro podání opravného prostředku, § 248 trestního řádu.

4.12 Právní moc a vykonatelnost rozsudku

Nabytím právní moci získává rozsudek, stejně jako jiné akty aplikace práva, dvě základní vlastnosti, stává se závazným (materiální stránka právní moci, *ne bis in idem, rei iudicatae*) a relativně nezměnitelným (formální stránka právní moci).⁶⁹ Právní moci nabývá pouze výroková část rozsudku, nikoliv odůvodnění.

Právní moc rozsudku, dle § 139 trestního řádu, nastává v okamžiku, kdy proti němu zákon odvolání nepřipouští, § 139 odstavec 1 písmeno a), připouští, ale odvolání ve lhůtě podáno nebylo, oprávněné osoby se práva na odvolání vzdaly nebo již podané odvolání vzaly zpět, případně podané odvolání bylo

68 Srovn. § 129 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb.

69 Gerloch, A., Říha, J., Sovák, Z.: *Teorie práva: podle právní úpravy účinné od 1.1. 2010. 5. upravené vydání.* Praha: Leges, 2010, 308 s.

zamítnuto, § 139 odstavec 1 písmeno b). Pokud zákon nestanoví něco jiného, nastává právní mocí rozsudku také jeho vykonatelnost. Rozsudek nabývá právní moci ve výroku o vině a trestu a je v těchto výrociích vykonatelný, i když se nepodaří rozsudek doručit poškozenému nebo zúčastněné osobě.⁷⁰

Pokud nejde řádným opravným prostředkem napadnout žádná část rozsudku, pak je rozsudek v úplné právní moci, pokud některá část rozsudku je stále napadnutelná řádným opravným prostředkem, pak jde o právní moc částečnou, viz § 139 odstavec 2 trestního řádu. Právní moc rozsudku se dále dělí na absolutní a relativní, absolutní právní moci nabývá rozhodnutí v okamžiku, kdy je rozsudek v právní moci vůči všem osobám, které jsou ze zákona oprávněny podat řádný opravný prostředek. Pokud však některá z oprávněných osob řádný opravný prostředek uplatnila a ve zbylé části rozsudek nabyl právní moci, pak se jedná o právní moc relativní, neboť v určité části, v závislosti na konkrétních okolnostech (viz např. princip *beneficium cohaesionis*, tedy i mimo výrok který byl odvoláním napaden), tento rozsudek může být stále změněn.⁷¹

⁷⁰ Rozhodnutí Okresního soudu Teplice ze dne 5.5.1998, spis. zn. 2 T 187/97.

⁷¹ Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: *Trestní právo procesní: podle novelizované právní úpravy účinné od 1.1. 2010*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2010, 784 s.

5 Usnesení

Usnesením se v trestním řízení rozhoduje o mnoha různých otázkách, formou usnesení nerozhoduje pouze soud, jak je tomu u rozsudku, ale mohou jím rozhodovat všechny orgány činné v trestním řízení. Usnesení vydávaná v rámci trestního řízení mohou mít procesní charakter, ale může se jimi rozhodovat i ve věci samé, např. usnesení o zastavení trestního stíhání. Usneseními se často rozhoduje o otázkách vzniklých v souvislosti s projednáváním věci samé (o vazbě, o znalečném).⁷²

Zákonná úprava usnesení je obsažena v § 134 a následujících trestního řádu. Usnesení má také 4 části, stejně jako rozsudek. V úvodní části je uvedeno označení orgánu, o jehož rozhodnutí jde, den a místo rozhodnutí. Následuje výrok s uvedením zákonných ustanovení, jichž bylo použito. Třetí část představuje odůvodnění, pokud zákon nestanoví něco jiného (tedy u usnesení je odůvodnění fakultativní částí, oproti rozsudku) a poslední část usnesení představuje poučení o opravném prostředku.

Označením orgánu je jeho název a sídlo. Náležitosti výroku jsou velmi podobné jako u rozsudku, musí být jasný a srozumitelný. Vydávaná usnesení mohou mít rozmanitou povahu, od usnesení majících pouze dílčí význam, až po taková, která se svým významem a účinky blíží rozsudku. Zvýšené nároky jsou kladeny např. na usnesení o zastavení trestního stíhání, neboť jde o rozhodnutí, které se svými dopady na trestní řízení blíží rozsudku. Ve výroku usnesení o zastavení trestního stíhání musí být dostatečně popsán skutek, jehož se usnesení týká, tak aby nemohl být zaměněn za jiný. Nestačí pokud je skutek popsán pouze v odůvodnění nebo v záhlaví.⁷³

V odůvodnění, přichází-li to dle konkrétní věci v úvahu, je třeba zejména uvést skutečnosti, které byly vzaty za prokázané, důkazy, o něž se skutková zjištění opírají, úvahy, jimiž se rozhodující orgán řídil při hodnocení důkazů a také právní úvahy, na jejichž podkladě posuzoval prokázané skutečnosti dle příslušných ustanovení zákona.⁷⁴ Také nároky na odůvodnění jsou rozdílné, dle řešené otázky. např. u usnesení o uvalení vazby jsou nároky na odůvodnění tohoto

72 Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: *Rozhodnutí ve věcech trestních: se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. Vyd. 2., V nakl. Leges vyd. 1 Praha: Leges, 2008, 368 s.

73 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10.7.2001, spis. zn. 7 Tz 139/2001.

74 Srovn. § 134 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb.

rozhodnutí výrazně vyšší, odpovídající závažnosti takového zásahu do osobní svobody jednotlivce.⁷⁵ Naopak např. zjednodušené usnesení, dle § 136 odstavec 3 trestního řádu, odůvodnění vůbec obsahovat nemusí.

Poučení o opravném prostředku je poučením o stížnosti, jelikož stížnost je řádným opravným prostředkem proti usnesení. Poučení o stížnosti se liší dle orgánu a stupně, který předmětné rozhodnutí vydal (soud, státní zástupce, policejní orgán). V poučení musí být uveden okruh oprávněných osob, lhůta a místo podání. Pokud není stížnost proti usnesení přípustná, pak rozhodující orgán v poučení toto uvede a uvede též důvod nepřipustnosti.⁷⁶ Stížností lze napadnout každé rozhodnutí policejního orgánu, usnesení soudu a státního zástupce jen v I. stupni a kdy to zákon výslovně připouští.⁷⁷

Z obsahu soudních rozhodnutí, a ostatně i ze zákona, § 134 odstavec 1 písmeno d), § 134 odstavec 2, § 135, aj., můžeme vyvodit určitou diferenciaci náročnosti na obsah jednotlivých usnesení (viz fakultativní povinnost odůvodnění), zejména s ohledem na to, jak závažnou otázku konkrétní usnesení řeší (v meritu věci, uvalení/prodloužení vazby, ochranné léčení, aj.).

5.1 Usnášení, vyhlášení, vyhotovení a oznámení usnesení

I usnesení je třeba nejprve usnést, vyhlásit, vyhotovit a oznámit. Dle § 138 trestního řádu se ustanovení týkající rozsudku použijí přiměřeně i na rozhodnutí ve formě usnesení. Některá usnesení není třeba vyhlášovat, nutné je vyhlásit pouze usnesení, která byla učiněna v hlavním líčení, veřejném nebo neveřejném zasedání, a usnesení, která byla učiněna při úkonu prováděném za účasti osoby, které se dotýká, § 135 trestního řádu.⁷⁸

Stejně tak některá usnesení není třeba vyhotovovat, § 136 trestního řádu, není třeba vyhotovovat usnesení jímž se pouze upravuje průběh řízení (např. 219 odstavec 1 trestního řádu – odročení hlavního líčení), způsob provedení důkazů (např. § 50 - dožádání), nařizuje nebo připravuje jednání soudu a jehož plné znění je v protokolu o úkonu.⁷⁹

Usnesení se oznamuje osobě, které se přímo dotýká a osobě jež k němu

75 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 21.6.2005, spis. zn. IV. ÚS 226/05 US.

76 Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: *Rozhodnutí ve věcech trestních: se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. Vyd. 2., V nakl. Leges vyd. 1 Praha: Leges, 2008, 368 s.

77 Srovn. § 141 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb.

78 Srovn. § 135 zákona č. 141/1961 Sb.

79 Srovn. 136 odst. 1, 2 zákona č. 141/1961 Sb.

dala podnět. Usnesení soudu se oznámí státnímu zástupci. Oznámit lze vyhlášením usnesení v přítomnosti nebo doručením písemného opisu, § 137 trestního řádu. § 137 odstavec 2 trestního řádu upravuje vyhlášení usnesení osobám zastoupeným. Je-li osoba, které je třeba předmětné usnesení oznámit, zastoupena obhájcem nebo zmocněncem, postačí, bylo-li vyhlášeno oné sobě nebo jejímu obhájci či zástupci.⁸⁰ Doručuje-li se opis, postačí doručení obhájci nebo zástupci. U osob omezených ve své způsobilosti k právním úkonům, či dokonce zbavených své způsobilosti k právním úkonům, které nejsou zastoupeny obhájcem ani zmocněncem, oznamuje se usnesení zákonnému zástupci. Oznamuje-li se ovšem obviněnému, který je omezen ve způsobilosti k právním úkonům, či je této způsobilosti zbaven, usnesení proti němuž je přípustná stížnost, musí být toto usnesení oznámeno jemu, jeho obhájci a taktéž jeho zákonnému zástupci, pokud je ovšem obviněný ve vazbě, ve výkonu trestu nebo na pozorování v lékařském ústavu, musí být oznámeno také jeho obhájci, ačkoliv obviněný je osobou s plnou způsobilostí právním úkonům.⁸¹

5.2 Právní moc a vykonatelnost usnesení

Usnesení je v právní moci a vykonatelné, pokud zákon proti němu nepřipouští stížnost, připouští stížnost, ale ta nebyla oprávněnou osobou ve lhůtě podána, byla podána, ale byla vzata zpět, případně se osoba oprávněná práva na podání stížnosti vzdala.⁸² Usnesení je také pravomocné a vykonatelné v okamžiku, kdy byla podaná stížnost zamítnuta, § 140 odstavec 1 trestního řádu. Usnesení také může být vykonatelné, aniž by nabylo právní moci, jestliže zákon sice stížnost připouští, ale ta nemá odkladný účinek, mluvíme pak o tzv. předběžné vykonatelnosti rozhodnutí, § 140 odstavec 2 trestního řádu. U usnesení, které se týká více osob nebo více věcí, může být stížností napadena pouze část takového rozhodnutí a pokud nenapadnutá část může být od napadnuté oddělena, pak může nenapadnutá část usnesení nabýt právní moci a vykonatelnosti nezávisle na části opravným prostředkem napadnuté, § 140 odst. 3 trestního řádu. Usnesení nelze vykonat, pokud byla podána žádost o navrácení lhůty k podání stížnosti, která má odkladný účinek. Vykonatelnost nastává právní mocí rozhodnutí žádosti

80 Srovn. § 137 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb.

81 Srovn. § 137 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb.

82 Srovn. § 140 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb.

o navrácení lhůty oprávněné osoby, § 140 odst. 4 trestního řádu.⁸³

⁸³ Srovn. § 140 odst. 3, 4 zákona č. 141/1961 Sb.

6 Trestní příkaz

Trestní příkaz je upraven trestním řádem v § 314e a následujících. Samosoudce může bez projednávání věci v hlavním líčení vydat trestní příkaz, jestliže skutkový stav je spolehlivě prokázán opatřenými důkazy, a to i ve zjednodušeném řízení konaném po zkráceném přípravném řízení. Trestní příkaz má povahu odsuzujícího rozsudku, ale výběr trestů, které je možné trestním příkazem uložit je zákonem omezený. Tyto tresty jsou vyjmenovány v § 314e odstavec 2 trestního řádu. Trestním příkazem lze uložit trest odnětí svobody do jednoho roku s podmíněným odkladem výkonu, domácí vězení v maximální délce do jednoho roku, trest obecně prospěšných prací, trest zákazu činnosti v maximální výměře do pěti let, peněžitý trest, trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, vyhoštění v maximální délce do pěti let, zákaz pobytu do pěti let a trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce do pěti let.⁸⁴

Jedná se o jedno z tzv. zvláštních způsobů řízení, upravených v hlavě dvacáté trestního řádu. Jedná se o jeden z tzv. odklonů. V tomto typu řízení se nekoná hlavní líčení, tudíž se ani před soudem neprovádí důkazy a ten rozhoduje pouze na základě spisového materiálu.⁸⁵ Vydání trestního příkazu v konkrétní věci je pouze na úvaze samosoudce, samozřejmě za dodržení zákonných podmínek vydání. Trestní příkaz je v rozporu hned s několika základními zásadami trestního práva procesního, zejména se zásadou veřejnosti, ústnosti a bezprostřednosti. Tyto zásady se však plně uplatní v okamžiku, kdy obviněný podá odpor, kterým se trestní příkaz ze zákona ruší a soud nařídí projednání věci standardním způsobem v hlavním líčení. Trestní příkaz má povahu odsuzujícího rozsudku, tudíž zakládá překážku *ne bis id idem a rei iudicatae*.

Trestní příkaz musí obsahovat označení soudu, který trestní příkaz vydal, den a místo vydání, označení obviněného, výrok o vině a uložení trestu, výrok o náhradě škody, nemajetkové újmy v penězích nebo k vydání bezdůvodného obohacení, jestliže byl nárok řádně uplatněn, poučení o právu podat odpor, včetně poučení, že v případě, kdy obviněný odpor nepodá, vzdává se tím práva na

84 Srovn. § 314e odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb.

85 Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: *Rozhodnutí ve věcech trestních: se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. Vyd. 2., V nakl. Leges vyd. 1 Praha: Leges, 2008, 368 s.

projednání věci v hlavním líčení, § 314f trestního řádu. Trestním příkazem není možné ukládat ochranná opatření. Trestním příkazem také nelze obviněného zprostit ani upustit od potrestání.⁸⁶

Trestní příkaz se obsahově dělí na tři části, na úvodní část, výrokovou část a poučení. Úvodní část obsahuje označení soudu, den a místo vydání, označení obviněného takovým způsobem, aby nemohl být zaměněn. Výroková část obsahuje obligatorně výrok o vině a výrok o trestu, fakultativně výrok o náhradě škody, nemajetkové újmy v penězích nebo k vydání bezdůvodného obohacení. Obsahové náležitosti jsou upraveny obdobně jako u rozsudku, trestní řád v 314f odstavec 1 písmeno c), d), e), na tyto ustanovení přímo odkazuje. Samostatně je upraveno poučení o právu podat odpor. V poučení o právu podat odpor by mělo být uvedeno, že obviněný, osoby které jsou oprávněny podat v jeho prospěch odvolání, a státní zástupce mohou podat odpor proti soudnímu příkazu. Právo podat odpor jménem obviněného má také jeho obhájce.⁸⁷ Odpor se podává u soudu proti jehož rozhodnutí směřuje, ve lhůtě osmi dnů od doručení trestního příkazu. Podaný odpor nelze vzít zpět, jelikož jeho podáním se trestní příkaz ze zákona ruší.⁸⁸ Oprávněná osoba se ovšem práva na podání odporu může, po doručení trestního příkazu, výslovně vzdát, § 314g odstavec 1 trestního řádu. Podání oprávněné osoby, v němž by mohl být spatřován odpor proti trestnímu příkazu, je nutno posuzovat dle jeho skutečného obsahu, bez ohledu na jeho formální označení.⁸⁹

Byl-li podán proti trestnímu příkazu oprávněnou osobou ve lhůtě odpor, trestní příkaz se tím ruší a samosoudce nařídí ve věci hlavní líčení, při následném projednání v hlavním líčení není samosoudce vázán právní kvalifikací ani druhem a výší trestu stanoveného trestním příkazem. Zásada zákazu reformationis in peius zde tedy obecně neplatí. Případné uložení přísnějšího trestu následným rozsudkem ovšem nemůže být založeno na libovůli soudu, ale musí odpovídat zjištěným skutečnostem v hlavním líčení, které oproti zjištěným skutečnostem ze spisového materiálu uložení takového trestu odůvodňují. Není v souladu se zákonem, pokud soud stejným skutkovým zjištěním přikládá bez rozumného vysvětlení v různých

86 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15.3.200, spis. zn. 4 Tz 19/2000.

87 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 20.9.2011, spis. zn. II. ÚS 1739/11 – 1.

88 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10.10.19962, spis. zn. Tzn 196/96, stejně tak rozhodnutí Nejvyššího soudu SR ze dne 25.3.1980, spis. zn. Tz 160/79.

89 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10.10.19962, spis. zn. Tzn 196/96.

fázích trestního řízení rozdílnou váhu.⁹⁰

Ústavní soud zveřejnil také svůj názor ohledně požadavku odůvodnění rozsudku, kterým se po podání odporu ukládá přísnější trest než ten, který byl stanoven trestním příkazem. Ústavní soud konstatuje, že s ohledem na transparentnost a odůvodněnost soudních rozhodnutí by bylo vhodné, aby odůvodnění rozsudku, který následuje po předchozím trestním příkazu, obsahovalo explicitní vysvětlení, proč k takovému uložení přísnějšího trestu došlo.⁹¹

Trestní příkaz se doručuje obviněnému, státnímu zástupci a poškozenému, který řádně uplatnil svůj nárok. Obviněnému je třeba trestní příkaz doručit do vlastních rukou, fikce doručení je zde ze zákona vyloučena, § 64 odstavec 5 písmeno a) trestního řádu. Má-li obviněný obhájce, doručuje se trestní příkaz také jeho obhájci.

Trestní příkaz nelze vydat, dle § 314e odstavec 6, v řízení proti osobě, která je omezena nebo zbavena způsobilosti k právním úkonům, pokud má být rozhodnutím uloženo ochranné opatření, a také pokud má být rozhodnutím uložen souhrnný nebo společný trest a předchozí trest byl obviněnému uložen rozsudkem.

90 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 20.2.2002., spis. zn.II. ÚS 213/2000.

91 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 10.12.2009, spis. zn. III. ÚS 39/09.

7 Rozhodnutí svého druhu

Tato forma rozhodnutí se uplatňuje v otázkách, kdy obecná forma rozhodnutí, rozsudek, trestní příkaz nebo usnesení, není vyhovující, ať již z důvodů formy, obsahu, náležitostí, způsobu doručování nebo jiných specifík. Rozhodnutí svého druhu představují širokou skupinu různých rozhodnutí, z nichž nejzásadnější je obžaloba a návrh na potrestání, dále do této skupiny patří různé příkazy a nařízení. Rozhodnutí svého druhu jsou rozhodnutím orgánů činných v trestním řízení, která mají odlišnou formu od rozsudku, trestního příkazu i usnesení a která se uplatňují při řešení různých procesních situací a zákon v jednotlivých případech stanoví různé obsahové a formální náležitosti jednotlivých rozhodnutí, okruh osob, kterým se oznamují, písemnou formu a další související otázky.⁹²

7.1 Obžaloba a návrh na potrestání

Obžaloba je upravena v desáté hlavě v oddílu sedmém trestního řádu, konkrétně v § 176 a násl. Obžalobu podává státní zástupce u věcně a místně příslušného soudu a o tomto rozhodnutí vyrozumí obviněného, jeho obhájce a případného poškozeného. Obžaloba může být podána pouze pro skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání. Totožnost skutku však neznamena, že mezi skutkem uvedeným v usnesení o zahájení trestního stíhání a skutkem popsáním v žalobním návrhu obžaloby musí být plná shoda, totožnost skutku je dána při zachování totožnosti jednání a následku, ale i v případě zachování jen totožnosti jednání nebo jen totožnosti následku.⁹³ Obžaloba musí dle trestního řádu obsahovat označení státního zástupce (který ji sepsal) a den sepsání tohoto rozhodnutí, jméno, příjmení a další zákonem vyžadované údaje ohledně osoby obviněného, § 177 odstavec 1 a 2 trestního řádu. Další obligatorní náležitostí obžaloby je žalobní návrh, v němž musí být přesně označen skutek, pro který je obviněný stíhán, s uvedením potřebných skutečností, aby nemohl být zaměněn za jiný a aby byla odůvodněna určitá trestní sazba. Obžaloba musí také obsahovat právní kvalifikaci, tedy jaký trestný čin v popsáném jednání obviněného státní

92 Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: *Rozhodnutí ve věcech trestních: se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*. Vyd. 2., V nakl. Leges vyd. 1 Praha: Leges, 2008, 368 s.

93 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16.2.1995, spis. zn.Tzn 12/94.

zástupce spatřuje, včetně konkrétních zákonných ustanovení a všech zákonných znaků. Další část obžaloby představuje odůvodnění s uvedením důkazů, o které se toto odůvodnění opírá, seznam důkazů určených k provedení před soudem v rámci hlavního líčení a právní úvahy, kterými se státní zástupce řídil při posuzování relevantních skutečností.⁹⁴

Návrh na potrestání, § 179d trestního řádu, má po obsahové stránce stejné náležitosti jako obžaloba, kromě odůvodnění, které návrh na potrestání ze zákona neobsahuje.

7.2 Příkazy a nařízení

Trestní řád jako příkazy a nařízení označuje zejména příkaz k zatčení (§ 69 trestního řádu), příkaz k zadržení (§ 76a trestního řádu), odnětí věci důležité pro trestní řízení (§ 79 trestního řádu), příkaz k domovní prohlídce (§ 83 trestního řádu), příkaz k prohlídce jiných prostor a pozemků (§ 83a trestního řádu), příkaz k osobní prohlídce (§ 83b trestního řádu), příkaz k provedení důkazu v bytě, obydlí, jiných prostorách a na pozemku (dle § 85c trestního řádu), nařízení k zadržení zásilky (§ 86 trestního řádu), nařízení k záměně zásilky (§ 87a trestního řádu), nařízení k sledování zásilky (§ 87b trestního řádu), příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu (§ 88 trestního řádu), příkaz k zjištění údajů o telekomunikačním provozu (§ 88a trestního řádu). Jelikož jde často o velmi intenzivní zásahy do práv a svobod dotčených osob, trestní řád velmi podrobně upravuje náležitosti těchto rozhodnutí. Proti těmto příkazům trestní řád nepřipouští opravné prostředky.

7.3 Příkaz k zatčení

Příkaz k zatčení je upraven také v ústavněprávní rovině, článek 8 Listiny základních práv a svobod. Trestní řád upravuje příkaz k zatčení v § 69. V přípravném řízení může vydat soudce na návrh státního zástupce a v řízení před soudem předseda senátu příkaz, aby byl obviněný zatčen. Může tak učinit pouze je-li dán některý z důvodů vazby, § 67 trestního řádu, a obviněného nelze předvolat, předvést nebo zadržet a tím zajistit jeho přítomnost u výslechu jiným způsobem. Příkaz k zatčení musí obsahovat přesnou identifikaci zatčeného, tak

⁹⁴ Srovn. § 177 zákona č. 141/1961 Sb.

aby nemohl být zaměněn za jinou osobu, stručný popis skutku, pro který je obviněný stíhán, včetně zákonného označení trestného činu a přesné odůvodnění, proč musel být tento příkaz vydán.⁹⁵

7.4 Příkaz k zadržení

Příkaz k zadržení je upraven v trestním řádu v 76a, v Listině základních práv a svobod v článku 8 odstavec 4. Soudce, na návrh státního zástupce, vydá příkaz k zadržení, je-li dán některý z důvodů vazby, § 67 trestního řádu, a nelze-li osobě podezřelé ze spáchání trestného činu doručit opis o zahájení trestního stíhání a zároveň tuto osobu nelze předvolat, předvést nebo bez odkladu zadržet. Příkaz k zadržení musí obsahovat přesné označení osoby podezřelé ze spáchání trestného činu tak, aby nemohla být tato osoba zaměněna za jinou a odůvodnění proč musel být příkaz k zadržení vydán. K příkazu se připojí také opis usnesení o zahájení trestního stíhání.⁹⁶

7.5 Odnětí věci

Příkaz k odnětí věci důležité pro trestní řízení je upraven v § 79 trestního řádu. Na příkaz předsedy senátu, v přípravném řízení na příkaz státního zástupce nebo na příkaz policejního orgánu se souhlasem státního zástupce, může být věc důležitá pro trestní řízení odňata tomu, kdo ji má u sebe, nebude-li jím dobrovolně vydána na výzvu orgánu činného v trestním řízení. O odnětí se sepisuje protokol, který obsahuje přesný popis odňaté věci.⁹⁷

7.6 Příkaz k domovní prohlídce

Trestní řád v § 83 upravuje příkaz k domovní prohlídce. Domovní prohlídku je dle zákona oprávněn nařídít předseda senátu, v přípravném řízení soudce na návrh státního zástupce, a v neodkladných případech předseda senátu nebo soudce, v jehož obvodu má prohlídka proběhnout. Příkaz musí být písemný a obsahovat odůvodnění, tento požadavek je stanoven dokonce na ústavněprávní úrovni, článek 12 odstavec 2 Listiny základních práv a svobod. Je třeba jej také

95 Srovn. § 69 odst. 1, 2 zákona č. 141/1961 Sb.

96 Srovn. § 76a odst. 1, 2 zákona č. 141/1961 Sb.

97 Srovn. § 79 odst. 1, 3 zákona č. 141/1961 Sb.

doručit osobě, u níž se prohlídka koná, nejdříve však při samotné domovní prohlídce.

Před vydáním příkazu k domovní prohlídce je nutné pečlivě zjistit, jestli jsou splněny všechny zákonné podmínky. Soud musí v odůvodnění uvést důvody, které ho vedly k vydání tohoto příkazu, a také je jasně a dostatečně vyložit. Ústavnímu požadavku odůvodnění písemného příkazu však nelze rozumět tak, že stačí pouze odkázat na relevantní zákonná ustanovení bez objasnění skutkových okolností, které vedly soud k vydání takového příkazu.⁹⁸

Tato ustanovení se přiměřeně použijí také na příkaz k prohlídce jiných prostor a pozemků, dle § 83a trestního řádu.⁹⁹

7.7 Příkaz k osobní prohlídce

Příkaz k osobní prohlídce je ze zákona oprávněn vydat předseda senátu a v rámci přípravného řízení státní zástupce. Se souhlasem státního zástupce je oprávněn v rámci přípravného řízení tento příkaz vydat také policejní orgán.¹⁰⁰

7.8 Zadržení zásilky

Předseda senátu a v rámci přípravného řízení státní zástupce mohou nařídit, aby subjekt vykonávající přepravu zásilky, kterou je nutné zajistit k objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení, vydal tuto zásilku soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, § 86 trestního řádu.¹⁰¹

7.9 Záměna zásilky

Za zákonem stanovených podmínek, § 87a trestního řádu, může předseda senátu a v rámci přípravného řízení státní zástupce se souhlasem soudce nařídit záměnu obsahu zásilky za jiný obsah a zaměněnou zásilku předat k další dopravě.¹⁰²

98 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 1.11.2006, spis. zn. II. ÚS 326/06.

99 Srovn. § 83a odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb.

100 Srovn. § 83b odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb.

101 Srovn. § 86 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb.

102 Srovn. § 87a odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb.

7.10 Sledovaná zásilka

Státní zástupce je oprávněn v rámci přípravného řízení nařídit sledování zásilky, u níž je důvodně podezření, že obsahuje věci uvedené v § 87a trestního řádu, jestliže je to nezbytné k odhalení trestného činu, všech jeho pachatelů a zjištění relevantních skutečností by jiným způsobem nebylo efektivní, § 87b trestního řádu.¹⁰³

7.11 Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

Vydat příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je oprávněn předseda senátu, v rámci přípravného řízení je oprávněn tento příkaz vydat také soudce na návrh státního zástupce. Písemná forma je obligatorní, stejně jako odůvodnění. Příkaz lze vydat pokud je vedeno trestní řízení pro některý z trestných činů definovaných v § 88 odstavec 1 trestního řádu, a pokud se lze důvodně domnívat, že budou tímto způsobem získány skutečnosti významné pro trestní řízení a nelze-li požadovaného účelu dosáhnout jiným způsobem nebo jen za velmi ztížených podmínek. Příkaz musí obsahovat uživatelskou adresu nebo zařízení a osobu uživatele, pokud je tato osoba známa, dobu po kterou bude tento odposlech a záznam vykonáván, maximum jsou 4 měsíce, které však mohou být za zákonem stanovených podmínek dále prodlouženy, vždy však maximálně o další 4 měsíce. V odůvodnění musí být uvedeny konkrétní skutkové okolnosti, které vydání příkazu a jeho dobu trvání odůvodňují. Příkaz se doručuje policejnímu orgánu, v rámci přípravného řízení soudce zašle opis také státnímu zástupci.¹⁰⁴

7.12 Příkaz k zjištění údajů o telekomunikačním provozu

Za podmínek § 88a trestního řádu může předseda senátu, v rámci přípravného řízení soudce na návrh státního zástupce, vydat příkaz k zjištění údajů o telekomunikačním provozu, nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak nebo jen za velmi ztížených podmínek. Příkaz má obligatorní písemnou formu a obsahuje povinně také odůvodnění. Je-li známa totožnost konkrétního uživatele, ke kterému se příkaz vztahuje, pak musí příkaz obsahovat také jeho přesnou

¹⁰³ Srovn. § 87b odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb.

¹⁰⁴ Srovn. § 88 odst. 1, 2, 3 zákona č. 141/1961 Sb.

identifikaci.¹⁰⁵

¹⁰⁵ Srovn. § 88a odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb.

8 Rozhodnutí ve věci v rámci některých zvláštních způsobů řízení dle hlavy dvacáté trestního řádu

Hlava dvacátá trestního řádu upravuje tzv. zvláštní způsoby řízení, § 290 trestního řádu stanoví použití obecných ustanovení trestního řádu, pokud se v této hlavě nestanoví jinak. Jako zvláštní způsoby řízení zákon označuje řízení ve věcech mladistvých (§ 291, speciální úprava v ZSVM), řízení proti uprchlému (§ 302 a následující), podmíněné zastavení trestního stíhání (§ 307 a následující), narovnání (§ 309 a následující), řízení před samosoudcem (§ 314a a následující), řízení po zrušení rozhodnutí nálezem Ústavního soudu (§ 314h a následující), řízení o přezkumu příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a příkazu k zjištění údajů o telekomunikačním provozu (§ 314l a následující) a řízení o schválení dohody o vině a trestu (§ 314o a následující). O trestním příkazu vydávaném v řízení před samosoudcem bylo v rámci této práce pojednáno již výše, v této kapitole se budu věnovat zejména rozhodnutí v řízení proti uprchlému, podmíněné zastavení trestního stíhání, narovnání a rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu.

8.1 Řízení proti uprchlému

Usnesení o zahájení trestního stíhání se v rámci řízení proti uprchlému doručuje jeho obhájci, stejně jako ostatní relevantní písemnosti, § 306, povinnost zastoupení uprchlého obviněného je obligatorní, § 303 a 304 trestního řádu. Pravomocný odsuzující rozsudek může být, na návrh odsouzeného podaný v zákonné 8 denní lhůtě od doručení rozsudku proti uprchlému, zrušen (ze zákona) a věc se dále projedná v hlavním líčení, dle rozsahu určeném v § 306a. V rámci nového rozhodnutí nesmí být porušen zákaz reformace v neprospěch obviněného, § 306a odstavec 4.¹⁰⁶

8.2 Podmíněné zastavení trestního stíhání

Podmíněné zastavení trestního stíhání je upraveno v § 307 a následujících trestního řádu. Smyslem tohoto institutu je ušetřit činnost orgánů činných

¹⁰⁶ Srovn. § 302 a násl. zákona č. 141/1961 Sb.

v trestním řízení tam, kde je možno účelu trestního stíhání dosáhnout jiným způsobem, který relevantní orgány zatěžuje méně. Předpoklady pro vydání rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání jsou stanoveny v § 307 trestního řádu. Musí se jednat o přečin, obviněný se k činu doznal, nahradil škodu, uzavřel s poškozeným dohodu o náhradě škody nebo učinil jiná adekvátní opatření k její náhradě, vydal bezdůvodné obohacení, které svým přečinem získal, uzavřel s poškozeným dohodu o jeho vydání nebo učinil jiná vhodná opatření k jeho vydání a vzhledem ke všem relevantním okolnostem případu, zejména vzhledem k osobě obviněného, jeho dosavadnímu životu lze takové rozhodnutí důvodně považovat za dostačující. Případné další podmínky vydání rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání osahuje § 307 odstavec 2 trestního řádu.¹⁰⁷

Rozhodnutí musí dále obsahovat stanovenou zkušební dobu v rozmezí od šesti měsíců do dvou let, v případě rozhodnutí dle § 307 odstavec 2 dokonce až pět let. Pokud obviněný uzavřel s poškozeným dohodu o náhradě škody nebo o vydání bezdůvodného obohacení, pak se obviněnému v rozhodnutí uloží povinnost k náhradě škody nebo k vydání bezdůvodného obohacení v souladu s předmětnou dohodou. Obviněnému je také možno tímto rozhodnutím uložit v rámci zkušební doby určitá omezení a povinnosti, sledující vedení řádného života obviněným.¹⁰⁸

Rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání má formu usnesení a může jej vydat soud, zpravidla samosoudce dle § 314a odstavec 1, a v rámci přípravného řízení státní zástupce. Proti tomuto usnesení je přípustná stížnost s odkladným účinkem, § 307 odstavec 7.¹⁰⁹

Jestliže obviněný splnil všechny podmínky a povinnosti stanovené mu rozhodnutím o podmíněném zastavení trestního stíhání, rozhodne soud po uplynutí zkušební doby, v přípravném řízení státní zástupce, že se obviněný osvědčil. Pokud by obviněný nesplnil podmínky a povinnosti stanovené mu v rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání, rozhodne soud o neosvědčení obviněného a o pokračování v trestním stíhání. Jestliže soud, v rámci přípravného řízení státní zástupce, do jednoho roku od uplynutí zkušební doby nerozhodne o osvědčení obviněného, nastává zákonná fikce ve prospěch

107 Srovn. § 307 zákona č. 141/1961 Sb.

108 Srovn. § 307 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb.

109 Srovn. § 307 odst. 7 zákona č. 141/1961 Sb.

obviněného, § 308 odstavec 2. Právní mocí rozhodnutí, případně marným uplynutím jednoho roku dle § 308 odstavec 2, o osvědčení obviněného nastávají, dle § 308 odstavec 3, účinky zastavení trestního stíhání a nastává, dle § 11 odstavec 1 písmeno f), překážka věci rozsouzené.¹¹⁰

8.2 Narovnání

Narovnání je dalších z tzv. odklonů upravených českým trestním řádem, § 309 a následující. Jedná se v podstatě o dohodu mezi obviněným a poškozeným, která vyžaduje schválení soudem s procesními důsledky zastavení trestního stíhání.¹¹¹ V rámci přípravného řízení schvaluje narovnání státní zástupce. Aby mohlo být narovnání schváleno musí být splněny zákonné podmínky. Obviněný musí svobodně, vážně a určitě prohlásit, že spáchal skutek, pro který je stíhán, nahradí poškozenému škodu, učiní potřebné úkony k úhradě nebo jinak odčiní vzniklou újmu, vydá bezdůvodné obohacení nebo učiní jiná vhodná opatření k jeho vydání, složí na účet soudu, nebo v rámci přípravného řízení na účet státního zastupitelství, peněžitou částku určenou státu na pomoc obětem trestné činnosti a tato částka nesmí být zjevně nepřiměřená závažnosti relevantního přečinu. Považuje-li soud (nebo v rámci přípravného řízení státní zástupce) vzhledem ke všem okolnostem stíhaného přečinu takovýto způsob vyřešení věci za dostačující, vydá rozhodnutí o schválení narovnání, § 309 odstavec 1 trestního řádu. Proti tomuto rozhodnutí zákon připouští stížnost s odkladným účinkem, § 309 odstavec 2.¹¹²

Rozhodnutí o schválení narovnání obsahuje popis skutku, jehož se narovnání týká, právní posouzení tohoto skutku, obsah narovnání zahrnující výši uhrazené škody nebo škody k jejíž úhradě byly provedeny potřebné úkony, rozsah případného bezdůvodného obohacení, který byl vydán nebo k jehož vydání byly provedeny potřebné úkony, případně způsob jiného odčinění způsobené újmy, peněžitou částku určenou státu na pomoc obětem trestné činnosti a výrok o zastavení trestního stíhání pro skutek, jehož se narovnání týká.¹¹³ Rozhodnutí má formu usnesení a dle § 11 odstavec a písmeno g) trestního řádu vytváří překážku věci rozsouzené, rei iudicatae. Narovnání nelze provést u těch přečinů,

110 Srovn. § 11 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb.

111 Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: *Trestní právo procesní: podle novelizované právní úpravy účinné od 1.1. 2010*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2010, 784 s.

112 Srovn. § 309 odst. 1, 2 zákona č. 141/1961 Sb.

113 Srovn. § 311 zákona č. 141/1961 Sb.

kde neexistuje žádná újma nebo poškozená osoba ve smyslu § 43 a následujících trestního řádu.¹¹⁴

8.3 Dohoda o vině a trestu

Dohoda o vině a trestu je upravena v hlavě dvacáté, oddílu šestém, v § 314h a následující trestního řádu (řízení před soudem) a také v hlavě desáté oddílu šestém v § 175a a násl. trestního řádu (postup při uzavírání a obsahové náležitosti). Jedná se tedy o jeden z tzv. zvláštních způsobů řízení a v širším pojetí jde také o jeden z tzv. odklonů.¹¹⁵ Součástí českého právního řádu se dohoda o vině a trestu stala novelou trestního řádu s účinností od 1. září 2012, jde tedy o poměrně mladý prvek trestního práva. Smyslem této dohody je možnost konsensu mezi státním zástupcem a obviněným na vině a trestu. Podle důvodové zprávy k zákonu č. 193/2012 Sb., kterým byla dohoda o vině a trestu implementována do českého právního řádu, bylo snahou zákonodárce zejména urychlit, zjednodušit a zefektivnit trestní řízení. Trestní řád neomezuje, tak jako např. u narovnání, aplikaci této dohody jen na jasně vymezenou skupinu trestných činů, dohodu dle zákona nelze sjednat v řízení proti uprchlému a v řízení o zvlášť závažném zločinu, je tedy dán daleko větší rozsah možnosti sjednání dohody než např. u narovnání. Obviněný při sjednávání této dohody musí být zastoupen obhájcem, pod sankcí odmítnutí návrhu na dohodu, § 314o odstavec 1 písmeno b). Odmítnutí návrhu na dohodu, ať už z jakéhokoliv důvodu, má formu usnesení a je proti němu přípustná stížnost s odkladným účinkem, § 314o odstavec 2 trestního řádu. Pokud usnesení o odmítnutí schválení dohody o vině a trestu nabyde právní moci, věc se vrací do přípravného řízení, § 314p odstavec 6. O návrhu na schválení dohody o vině a trestu rozhoduje soud ve veřejném zasedání.¹¹⁶

Rozhodnutí o schválení návrhu dohody o vině a trestu upravuje trestní řád v § 314r a násl. Návrh na schválení dohody o vině a trestu musí obsahovat náležitosti dle § 175a a násl. trestního řádu. Soud může rozhodnout o skutku, jeho právní kvalifikaci a trestu (případně o ochranném opatření) pouze v rozsahu dohody, soud je tímto rozsahem vázán. Stejně tak je soud vázán rozsahem případně uplatňované náhrady škody, jiné nemajetkové újmy v penězích nebo

114 Ščerba, F.: *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2011, 416 s.

115 MUSIL, J.: Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení. *Kriminalistika*. 2008, roč. 41, č. 1. s. 3-26.

116 Srovn. § 314q odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb.

vydání bezdůvodného obohacení, pokud poškozený s touto dohodou souhlasí nebo pokud dohodnutý rozsah a způsob odpovídá řádně uplatněnému návrhu poškozeného dle § 43 odstavec 3 trestního řádu, § 314r odstavec 1. Soud neschválí dohodu pokud je nesprávná nebo nepřiměřená vzhledem ke zjištěnému skutkovému stavu nebo s ohledem na druh a výši navrženého trestu (příp. ochranného opatření) nebo je nesprávná s ohledem na rozsah a způsob náhrady škody, jiné nemajetkové újmy v penězích nebo vydání bezdůvodného obohacení, anebo proto, že došlo k závažným porušení práv obviněného při sjednávání této dohody, zejména že nebyl zastoupen obhájcem, § 314r odstavec 2. Soud může místo vrácení věci do přípravného řízení sdělit státnímu zástupci a obviněnému svoje výhrady a ti mohou navrhnout soudu jiné znění dohody s ohledem na výhrady soudu k původnímu znění, § 314r odstavec 3. Soud dohodu schvaluje odsuzujícím rozsudkem, který obsahuje výrok o schválení dohody, výrok o vině a trestu (případně o ochranném opatření) v souladu s předloženou dohodou o vině a trestu sjednanou mezi státním zástupcem a obviněným. Stejně tak v souladu s touto dohodou obsahuje odsuzující rozsudek případný výrok o náhradě škody, nemajetkové újmy v penězích a vydání bezdůvodného obohacení, pokud byl tento nárok řádně uplatněn, případně odkáže poškozeného ohledně jeho nároku zčásti či zcela na občanskoprávní řízení nebo na řízení před jiným příslušným orgánem, § 314r odstavec 4.¹¹⁷

117 Srovn. § 314r zákona č. 141/1961 Sb.

9 Srovnání se zahraniční právní úpravou

Pro srovnání se zahraničními právními úpravami jsem zvolil zejména obecnou úpravu rozhodnutí ve slovenském trestním řádu, zejména formu rozhodnutí příkazem a také jedno z rozhodnutí v rámci tzv. zvláštních způsobů řízení, trestní příkaz.

První rozdíl najdeme již v rámci ustanovení o způsobu rozhodování. Slovenský trestní řád v § 162 doslovně zmiňuje možnost rozhodování příkazem, Soud rozhoduje rozsudkem, trestním příkazem nebo příkazem, kde to zákon výslovně stanoví, v ostatních případech rozhoduje, nestanoví-li zákon jinak, usnesením.¹¹⁸ Český zákon zde formu rozhodnutí příkazem nezmiňuje, přestože se jedná o jednu z forem rozhodnutí českých orgánů činných v trestním řízení (viz výše). Český trestní řád v § 119 stanoví, že se rozhoduje rozsudkem nebo usnesením, pokud zákon nestanoví něco jiného. Doslovné zařazení příkazu mezi obecné formy rozhodnutí v rámci trestního řízení se mi jeví jako správné řešení, již kvůli určité systematice trestního řádu, kdy se v české právní úpravě „najednou“ u určitých ustanovení zmiňuje forma rozhodnutí, která nikde obecně upravena není.

Na druhou stranu v ustanoveních o odůvodnění rozsudku a poučovací povinnosti soudu o možnosti podat odvolání obsahuje český trestní řád značně podrobnější úpravu, co vše musí rozsudek obsahovat, aby splnil zákonná kritéria, zejména § 125 trestního řádu. Obecně se dá říci, že česká právní úprava obsahu rozsudku, je v trestním řádu značně podrobnější, zejména úprava výroku, odůvodnění a poučení o opravném prostředku. Slovenská právní úprava ovšem explicitně vyžaduje, aby v odůvodnění rozsudku, kterým byla schválena dohoda o vině a trestu, soud uvedl stručně průběh řízení a odpovědi obviněného na otázky stanovené v § 333 odstavec 3 písmeno a) až j). Poučení o opravném prostředku obsahuje § 171 odstavec 3 slovenského trestního řádu, v poučení se uvede, proti kterým výrokům rozsudku může oprávněná osoba podat odvolání a v jaké lhůtě. Zároveň se v něm uvede, že rozsudek lze napadnout odvoláním jen v některé jeho části nebo se lze odvolání výslovně vzdát.¹¹⁹ Osobně se mi jeví podrobnější česká právní úprava vhodnější, neboť jak odůvodnění, tak správné poučení o možnosti

118 Srovn § 162 zákona č. 301/2005 Z. z., *trestný poriadok*,

119 Srovn. § 171 odst. 3 zákona č. 301/2005 Z. z., *trestný poriadok*,

podat opravný prostředek jsou velmi zásadní náležitosti řádného rozhodnutí (viz výše). Co se týče porady a hlasování o rozsudku a jeho následného vyhlášení a vyhotovení, jsou obě právní úpravy velmi podobné. Slovenská právní úprava v § 173 vyžaduje doručení rozsudku také osobě, jejíž nabídka záruky byla přijata (§ 173 odstavec 5) a v rámci řízení o trestném činu zanedbání povinné výživy se doručí rozsudek také osobě, k jejímž rukám je obžalovaný povinný plnit svou vyživovací povinnost (§ 173 odstavec 6).¹²⁰

Obsahové náležitosti, podmínky vyhlášení, vyhotovení i oznamování usnesení jsou v obou právních úpravách stanoveny obdobně. Stejně tak nabývání právní moci a vykonatelnosti jak rozsudku, tak usnesení, § 183 a následující slovenského trestního řádu.

Slovenský trestní řád však v následujícím oddílu, § 181, obsahuje obecnou právní úpravu příkazu. Příkaz, dle § 181 odstavec 1, musí obsahovat označení orgánu, o jehož rozhodnutí jde, den a místo rozhodnutí, výrok s uvedením použitých zákonných ustanovení a skutek s uvedením jeho právní kvalifikace, jestliže z povahy věci nevyplývá něco jiného. Pokud tak zákon stanoví, pak musí písemné vyhotovení obsahovat také odůvodnění, § 181 odstavec 2. Slovenská právní úprava také obsahuje výslovně stanovenou nemožnost napadnout příkaz opravným prostředkem, § 181 odstavec 3. Na příkaz se přiměřeně použijí ustanovení o rozsudku, pokud zákon nestanoví jinak, § 182. Slovenská obecná právní úprava příkazu se mi zdá jako vhodné řešení i pro český trestní řád, který sice úpravu příkazů a nařízení obsahuje (viz výše), ale nikoliv v obecné podobě, upravuje vždy náležitosti jednotlivých konkrétních příkazů.¹²¹

Trestní příkaz je sice jako institut ve slovenském trestním řádu upraven obdobně jako v českém, ale největší rozdíl je v druhých trestných činech, o kterých lze rozhodnout trestním příkazem, druhých trestů a jejich možné maximální výměře. Dle slovenské právní úpravy je také možné trestním příkazem uložit ochranné opatření. Dle § 353 odstavec 2 lze trestním příkazem uložit trest odnětí svobody do tří let, trest zákazu činnosti, peněžitý trest, propadnutí věci, veřejně prospěšné práce se souhlasem obviněného, trest domácího vězení, trest vyhoštění, zákaz pobytu a ochranné opatření s určitými zákonnými limity.¹²² Tresty nejsou svojí výměrou, na rozdíl od české právní úpravy, speciálně limitovány pro

120 Srovn. § 173 zákona č. 301/2005 Z. z., *trestný poriadok*,

121 Srovn. § 182 zákona č. 301/2005 Z. z., *trestný poriadok*,

122 Srovn. § 353 odst. 2 zákona č. 301/2005 Z. z., *trestný poriadok*,

rozhodnutí trestním příkazem, krom trestu odnětí svobody. Toto se mi nezdá jako nejvhodnější úprava a shledávám v tomto bodu českou právní úpravu vhodnější, neboť trestním příkazem je rozhodováno bez projednání věci v hlavním líčení a tím v rozporu hned s několika velmi podstatnými zásadami trestního řízení. Proto by využití trestního příkazu mělo být hlavně v méně závažných věcech, kde je zároveň poměrně jasná skutková situace. Jako pozitivum slovenské úpravy však považuji možnost poškozeného podat odpor proti výroku o náhradě škody, podaným odporem se trestní příkaz ve výroku o náhradě škody ruší a soud odkáže poškozeného s jeho nárokem na občanskoprávní řízení nebo na řízení před jiným příslušným orgánem, § 355 odstavec 2.

10 Úvaha de lege ferenda

Jelikož trestní právo vychází ve věcech osobního stavu z práva občanského, měla by trestněprávní úprava následovat v této oblasti úpravu občanskoprávní. Nový občanský zákoník s účinností od 1.1. 2014 zavedl v mnoha ohledech novou právní terminologii a tyto změny se týkají také tzv. způsobilosti k právním úkonům, tedy způsobilosti fyzické osoby nabývat práva a povinnosti vlastním jednáním. Nový občanský zákoník již tento pojem v souvislosti s fyzickou osobou nezná a proto by i trestněprávní úprava měla odstoupit od terminologie minulého občanského zákoníku a nahradit v celém trestním právu pojem „způsobilost k právním úkonům“ pojmem tzv. „svéprávnosti“, v souladu s novou úpravou v občanském zákoníku, § 15 a násl. NOZ. Svéprávnost je způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat)¹²³

Právní úprava usnesení a rozsudku se mi zdá v zásadě vyhovující. Za zamyšlení stojí úvahy zaměřující se nad digitálním záznamem vyhlášení rozsudku, jako obligatorní trvalé součásti spisu.

V rámci úpravy trestního příkazu by zákonodárce mohl zvážit několik změn. Předně by mohl omezit výši peněžitého trestu, kterou lze trestním příkazem uložit, tak jak limituje jiné druhy trestů v rámci jejich uložení trestním příkazem. Zákonodárce by se také mohl nechat inspirovat slovenskou právní úpravou trestního příkazu, zejména právem poškozeného podat odpor proti výroku o náhradě škody v rámci trestního příkazu. Vhodné se jeví též nutné označení soudce, který trestní příkaz vydal, česká úprava vyžaduje pouze označení soudu, nikoliv jmenovité označení soudce. Tento požadavek se jeví jako vhodný zejména v kombinaci s vyloučením tohoto soudce z dalšího projednání věci po zrušení trestního příkazu řádně uplatněným odporem.

123 Srovn. § 15 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb.

Závěr

V úvodu této práce jsem si vytyčil cíl seznámit čtenáře se základními formami prvoinstančních rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení, zejména rozsudkem, usnesením a trestním příkazem a seznámit čtenáře s jejich náležitostmi a podmínkami vydávání. Domnívám se, že se mi to v rámci této práce podařilo a po jejím prostudování získá čtenář ucelený pohled na prvoinstanční rozhodnutí soudu a státního zastupitelství v rámci trestního řízení. Tato práce také obsahuje základní charakteristiku rozhodnutí, jako aktu aplikace práva.

První část této práce je věnována základním zásadám trestního práva, které mají, často velmi zásadní, vliv na rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení. Těmito zásadami jsou zásada stíhání jen ze zákonných důvodů, presumpce nevinny, zásada materiální pravdy, volného hodnocení důkazů, obžalovací, veřejnosti, ústnosti a bezprostřednosti, právo na obhajobu aj.

Následuje část věnovaná rozsudku, jako nejzásadnějšímu rozhodnutí soudu. Pouze rozsudkem lze rozhodnout o vině a trestu. Snažil jsem se v rámci této kapitoly věnovat nejvíce prostoru výroku a odůvodnění, neboť jsou to stěžejní části rozhodnutí a těžil jsem v rámci této kapitoly z bohaté judikatury Nejvyššího soudu a Ústavního soudu. Soud by neměl nikdy zapomínat na fakt, že rozsudek je primárně určen obviněnému, příp. dalším osobám zúčastněným na řízení, a tak by měl také znít, aby tyto osoby pochopily jeho význam. Umění soudce je vyjádřit svůj profesně relevantní názor tak, aby i právní neprofesionál pochopil obsah jeho sdělení a tím i mohlo být toto rozhodnutí jím a celou společností akceptováno. Nešťastně se jeví také určitá možná rozpornost právního řádu, kdy pak soud musí v odůvodnění určitých rozhodnutí zacházet k užití principu proporcionality, tady je však míč na straně zákonodárce, aby takovým situacím řádnou normotvorbou předcházel. Hlavním úkolem soudního rozhodnutí je „najít spravedlnost“ v rámci určité konkrétní věci a tento svůj názor veřejně a autoritativně vyjádřit, nejlépe tak, aby přesvědčivě, jasně a srozumitelně soud přesvědčil širokou společnost o správném řešení vzniklé situace. Často jsme svědky značné kritiky některých rozhodnutí ze strany občanské společnosti, často i proto, že tito lidé vydanému rozhodnutí nerozumí a někdy ani, vzhledem k profesní laickosti, rozumět nemohou. Soudce by neměl zapomínat na jeden ze základních účelů trestního

práva a tím je předcházet kriminální činnosti. Srozumitelné, stručné, jasné a přesvědčivé rozhodnutí působí preventivně jak na úrovni pachatele, tak na úrovni celé společnosti.

Následující část je věnována usnesení, jeho náležitostem a použití. Usnesení je formou rozhodnutí, kterou jsou oprávněny rozhodovat všechny orgány činné v trestním řízení. Je to nejuniverzálnější forma rozhodnutí v trestním řízení.

Trestní příkaz je formou rozhodnutí, které je vydáváno samosoudcem bez projednání věci v hlavním líčení, a proto také je oproti rozsudku značně limitován.

Rozhodnutí svého druhu jsou různé příkazy a nařízení, které se aplikují v situacích, kdy se jiná forma rozhodnutí nehodí. Nemají v českém právním řádu obecnou úpravu, jako rozsudek, usnesení nebo trestní příkaz.

Některé zvláštní způsoby řízení, tzv. odklony jsou poměrně moderní součástí trestního práva a jde o určitý prvek pronikání anglosaských právních institutů do kontinentálního práva. Jejich účelem je urychlit a zjednodušit trestní řízení.

Následuje srovnání se slovenskou právní úpravou rozhodnutí v trestním řízení a úvaha *de lege ferenda*, tedy jakým směrem by mohl zákonodárce uvažovat v relevantních ustanoveních do budoucna. Tady je ovšem nutné říci, že český zákonodárce rozhodně novelizacemi trestního řádu a trestního zákona nešetří a oba zákony jsou novelizovány velmi často. Stálost právního systému, je dle mého názoru, také určitým atributem kvality konkrétní normy, samozřejmě za předpokladu kvalitního legislativního procesu a tomu odpovídajícímu výstupu.

Tato práce měla přinést základní přehled forem prvostupňových rozhodnutí, zejména ve věci samé, a domnívám se, že zadané téma splnila.

Resume

The aim of the diploma thesis is to analyze „Judicial decision in criminal action“. Within the diploma thesis I have been interpreted particular basic form of judicial decision, their legal requirements and conditions on which they are issued. I emphasize in first instance judicial decision, in particular judgment, verdict, justification and criminal order., the basic form in which it is decided on guilty and penalty of defendant. First part is devoted to fundamental principles of criminal law which have a major impact on decision making in criminal action. Second part is devoted to judgment, the most important judicial decision. The following part is focused on decree, criminal order, order sui genesis, decision within specific ways of criminal action according to chapter 20 Act on criminal procedure and comparison with foreign laws, specifically Slovak laws. Next part summarizes possible changes of Act on criminal procedure and conclusion. This diploma thesis sets itself an aim to introduce the reader with basic form of judicial decision, in particular judgment and I think that this aim was achieved.

Seznam použité literatury a zdrojů

Knižní literatura

- Gerloch, A., Říha, J., Sovák, Z.: Teorie práva: podle právní úpravy účinné od 1.1. 2010. 5. upravené vydání. Praha: Leges, 2010, 308 s.
- Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: Rozhodnutí ve věcech trestních: se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů. Vyd. 2., V nakl. Leges vyd. 1 Praha: Leges, 2008.
- Jelínek, J., Říha, J., Sovák, Z.: Trestní právo procesní: podle novelizované právní úpravy účinné od 1.1. 2010. Vyd. 1. Praha: Leges, 2010, 784 s.
- Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol.: Trestní právo procesní. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2007.
- Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F.: Trestní řád. Komentář. I. díl. 4. vydání. Praha: C.H. Beck.
- Ščerba, F.: Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě. Praha: Leges, 2011, 416 s.

Časopisecká díla

- MUSIL, J.: Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení. Kriminalistika. 2008, roč. 41, č. 1.

Judikatura

- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 20.2.2002., spis. zn.II. ÚS 213/2000.
- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 10.12.2009, spis. zn. III. ÚS 39/09.
- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 11.3.2010, spis. zn. II. ÚS 226/06.
- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 21.6.2005, spis. zn. IV. ÚS 226/05 US.
- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 19.3.2009, spis. zn. III. ÚS 1104/08.
- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 12.1.2009, spis. zn. II. US 1975/08, stejně US 864/11-1.
- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 29.4.2008, spis. zn. I. ÚS 608/06-1.
- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 6.10.2005, spis. zn. II. ÚS 83/04.
- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 27.9.2005, spis. zn. II. ÚS 460/04.

- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 20.2.2004, spis. zn. IV. ÚS 219/03.
- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 8.7.2003, spis. zn. IV. ÚS 564/02.
- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 16.6.2005, spis. zn. II. ÚS 418/03.
- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 27.6.2002, spis. zn. IV. ÚS 525/01.
- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 30.11.2000, spis. zn. III. ÚS 463/2000.
- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 17.10.2007, spis. zn. IV. ÚS 434/07-1.
- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 23.3.2006, spis. zn. III. ÚS 521/05.
- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 1.4.2003, spis. zn. II. ÚS 542/2000-
- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 20.9.2011, spis. zn. II. ÚS 1739/11 – 1.
- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 1.11.2006, spis. zn. II. ÚS 326/06.
- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 12.10.1994, spis. zn. Pl. US 4/94.
- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 17.4.2008, spis. zn. I. ÚS 3184/07-1.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25.1.1979, spis. zn. 5 Tz 2/79 NS.
- Nejvyššího soudu ze dne 16.2.1995, spis. zn. Tzn 12/94 NS.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22.7.2004, spis. zn. NS 11 Tdo 738/2003.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22.3.2006, spis. zn. NS 4 Tz 183/2005.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10.2.1999, spis. zn. 10Tz 176/98.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28.3.2001, spis. zn. 7 Tz 40/2001.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9.4.1968, spis. zn. 7 Tz 11/68.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25.11.2003, spis. zn. 5 Tdo 1328/2003.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29.8.1972, spis. zn. 3 Tz 47/72 NS.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25.2.2010, spis. zn. 4 Tdo 3/2010.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1.8.1967, spis. zn. 1 Tz 28/67 NS.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10.7.2001, spis. zn. 7 Tz 139/2001.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10.10.1962, spis. zn. Tzn 196/96.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16.2.1995, spis. zn. Tzn 12/94.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu SR ze dne 25.3.1980, spis. zn. Tz 160/79.

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15.3.200, spis. zn. 4 Tz 19/2000.
- Rozhodnutí Vrchního soudu Praha ze dne 4.3.1994, spis. zn. 3 To 105/93.
- Rozhodnutí Krajského soudu Brno ze dne 23.4.1963, spis. zn. 2 To 15/63
- Rozhodnutí Městského soudu Praha ze dne 23.6.1980, spis. zn.18 Co 193/80.
- Rozhodnutí Okresního soudu Teplice ze dne 5.5.1998, spis. zn. 2 T 187/97.

Právní předpisy

- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.
- Listina základních práv a svobod, vyhlášená usnesením předsednictva České národní rady ze dne 16.12. 1992 jako součást ústavního pořádku České republiky pod č. 2/1993 Sb., ve znění ústavního zákona č. 162/1998.
- Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů.